

βασιλείας τῶν Ἀμαζόνων Ἰππόλύτης καὶ ὁ τῆς Ἀφροδίτης κειτὸς δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς μυθολογικαὶ παραστάσεις τῆς Ἰριδος¹.

Ἡ Ἴρις παρὰ Λιθουανούς καλεῖται ἐπίσης *Laumės josta* (ζώνη τῆς κοινῆς πάντων τῶν Θεῶν μητρός *Lauma* ἢ *Laima*)², καὶ *dangaus josta* (ζώνη οὐρανοῦ)³, τουρκιστὶ *giboh kiemei* (οὐρανοῦ ζώνη)⁴, παρὰ τοῖς ἀφρικανοῖς *Gal-las: zabata scarf, sash* (ζώνη) καὶ *zabata wacayo* (ζώνη τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ Θεοῦ).⁵
(Ἔπεται συνέχεια).

N. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ.

ΔΥΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΙΣ — Α'. 1830

Γ.*

Ἡ Παλινορθώσις οὐδέποτε κατενόητε τὴν ἀνάγκην τῶν περιστάσεων, τῆς ἐποχῆς τὸ πνεῦμα καὶ τὰς ἀξιώσεις· ἐν τῇ μέθῃ τῆς ἐπιτυχίας, ἐπικρατήσασα ἄνευ θριάμβου, κατελήφθη ὑπὸ παραδόξου ἰλιγγίου, ἐμπιστευθεῖσα καθ' ὀλοκληρίαν εἰς ἑαυτήν, καὶ ἀρνηθεῖσα πᾶν τὸ μὴ ὁμολογεῖν τὰ ὀπισθοδρομικὰ αὐτῆς δόγματα· οὕτως ἀπεμνησῆτο καθ' ἑκάστην καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καὶ ἀπὸ τοῦ ἔθνους, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκ πεποιθήσεως ἢ ἐκ συμφέροντος ἐργασθέντων καὶ ποθούντων τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς· οἱ ἐπιφανέστατοι καὶ οἱ μᾶλλον ἀνεξάρτητοι τῶν ἀντιπροσώπων τῆς νομιμοφροσύνης, ἀπεδοκιμάζοντες τοὺς κοινωνικοὺς καὶ πολιτικοὺς αὐτῆς ἀναχρονισμοὺς, ἐγκατέλιπον τὰς τάξεις ἐκείνας, ἐν αἷς ἄλλοτε συνεκινδύνευσαν καὶ συνέπαθον ὑπὲρ τῆς παλινορθώσεως τοῦ ἀρχαίου καθεστώτος· αὐτὸς ὁ Σκτωβριάνδος, προσβληθεὶς καιρίως τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ φιλοτιμίαν, ἐδόξολύθη ἐπὶ τέλους τὸ ὁσημέραι ἀπεχθέστερον καθιστάμενον πολιτικὸν σύστημα τῆς Παλινορθώσεως, καὶ ὑπὸ τὴν ἀντιπάθειαν τοῦ βασιλέως, ὑπὸ τὸ μῖσος τοῦ πρωθυπουργοῦ Villèle, ἀπεβλήθη, ὡς ὑπερέτης κλέφας τὸ ὄρολόγιον τοῦ κυρίου του, τοῦ ὑπουργείου, οὐ διετέλει ἐνεργὸν μέλος, δι' ἐπιστολῆς προδιδούσης ἐλαχίστην πολιτικὴν φρόνησιν· ἀλλ' αἱ ἐν τῇ ἀούλῃ καὶ τῇ κυβερνήσει ἀντίπαλοι αὐτοῦ ταχέως κατενόησαν ὅτι οὐ ἰσχυροῦ πολεμιστοῦ ἀπῆλλατριώθησαν, καὶ μετὰ τίνος πολεμίου ἔμελλον εἰς τὸ ἐξῆς ν' ἀντιπαλαίσωσιν· ὁ Σκτωβριάνδος κατέρυγεν εἰς σκευὴ· * Ἴρις, τόξον, ζώνη περὶ τὸν οὐρανόν. » (I.ε.κ. mss. cod. Colberteo 6076 παρὰ Durange λ. τόξον).

1 Βλ. Schwartz, *Naturansch.* Β', 191 καὶ σ. 190 ἔνθα παρατίθηται δύο χωρία γερμανῶν ποιητῶν ὀνομαζόντων τὴν Ἴριδα «*Gürtel des Frieders*» καὶ «*Gürtel der Iris.*»

2 Grimm 345. 695.—Ὁ Harnisch (l. c. 273) γράφει *Laumis josta*.

3 Grimm σ. 695 (612).

4 Pott ἐνθ. ἀν. σ. 430.—Κεμέρι καὶ παρ' ἡμῶν ἡ δερματίνη ζώνη, ἣν κατάσασκα περιβάλλονται οἱ ὁδοιπόροι φυλάττεντες ἐν ταύτῃ χρήματα. Πρὸς. «καμάρα, ζώνη στρατιωτικά». (Ἠσύχιος).

5 Pott σ. 430.

* Ἰδὲ σελ. 425.

τὰς στήλας τῆς ἔκτοτε ἐπιφανοῦς α' Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων, ἢ δ' ἀντιπολίτευσις αὐτοῦ πλέον ἢ ἄπαξ ἐνέβαλεν εἰς τοὺς σκέψεις κυβέρνησιν ἑκατέρωθεν ἐκπίπτουσιν ἐν τῇ ἐθνικῇ συνειδήσει.

Οὕτως ἐκραταιώθη ἡ κατὰ τῶν Νομιμοφρόνων ἀντιπολίτευσις, πολλαπλῆ ἀντιπολίτευσις, ἐν ᾗ πρωταγωνιστοῦσιν ἰδίως οἱ δυσηρεστημένοι μοναρχικοὶ καὶ οἱ φιλελεύθεροὶ συνταγματικοί. Ἡ κυβέρνησις καταφεύγει εἰς τὰ ἔσχατα, εἰς τὴν ἀσυνείδητον ἐξέκδοσιν τοῦ τύπου, τοσοῦτον παρενοχλοῦντος τὰς τάξεις αὐτῆς καὶ τὰς ἐνεργείας ἢ ἐπιτηδεῖα αὐτῆ ὑποκατάστασις ψευδοῦς φρονήματος εἰς τὴν δημοσίαν γνώμην εἶνε τὸ χαρακτηριστικώτατον σημεῖον καὶ ὁ ἀλλόθρατος αἰωνὸς συντριβομένων κυβερνήσεων, αἵτινες τείνουσι νὰ ἐξαπατήσωσι τὴν δημοσίαν γνώμην, ἀπολήγουσιν ἐπὶ τέλους εἰς τὴν ἰδίαν ἀπάτην διὰ τῆς οἰκειοθελοῦς ἀποτυπώσεως. Πολλὰ ἐδαπανήθησαν ἑκατημύρια εἰς τὴν ἐξώλησιν ἐχουσῶν ἐπιδραστῶν τινῶν ἐπὶ τῆς δημοσίας γνώμης ἐφημερίδων, ἀλλ' ἐπὶ ματαίῳ ἢ δυσαρέσκει τῷ δημοσίῳ πνεύματι καθίστατο ὁ σημεῖον ζωηροτέρω, ὥστε τὸ ὑπουργεῖον Villèle, ἐν τῶν ἀντιδραστικωτάτων ὑπουργείων τῆς παλινορθώσεως, ἀναγκάζεται ν' ἀποχωρήσῃ τῆς ἐξουσίας, παραδίδόν αὐτὴν εἰς ἄνδρα μετριοπαθέστερον καὶ μᾶλλον φιλελεύθερον — τὸν Μαρτινιάκ, ὅστις καὶ ἀνεδέχθη τὸν σχηματισμὸν κυβερνήσεως, εἰ καὶ μὴ ἀπολαύων τῶν συμπαιδιῶν τοῦ στέμματος, ὀφείλων δὲ ν' ἀντιπαλαίῃ πρὸς πολλὰς ραδιουργίας καὶ κατὰ πολλῶν ἀντιπάλων οὐ μόνον ἐν τῇ βουλῇ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ νομοθετικῷ σώματι, πρὸς τὸν φανατισμὸν τῶν συντηρητικῶν καὶ τὴν ἀνομομονησίαν τῶν φιλελευθέρων, ἀλλ' ἐλπίζων ἐπὶ τὴν εὐμένειαν τῆς δημοσίας γνώμης, ἣν ἔλπιζε νὰ προσετακισθῇ ὑπὲρ ἑαυτοῦ διὰ πολλῶν μεταρρυθμίσεων καὶ παραχωρήσεων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας. Οὕτω διὰ καταλλήλων νομοσχεδίων ἐζήτησε νὰ ἐξασφαλίσῃ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤγιστον τὴν ἐλευθερίαν τῆς ψήφου ἀπὸ τῆς ἐπιδράσεως καὶ τῆς νοθεύσεως τῶν ὀργάνων τῆς κυβερνήσεως, νὰ μεταρρυθμισθῇ ἐπὶ τὸ φιλελευθερώτερον τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου, νὰ ἔρη τὸ ἀπὸ Αὐδοβίκου τοῦ δεκάτου τετάρτου ὑφιστάμενον κακὸν θεῖον σύστημα τῆς ἀποσφραγίσεως τῶν ὑπόπτων εἰς τὰς ἀρχὰς ἐπιστολῶν, καὶ νὰ καταδιώξῃ τὴν ἐτακείαν τῶν Ἰησουϊτῶν ἐπαπειλούντων ἐκαστοτὲ τὴν κοινωνικὴν τάξιν ἐν Γαλλίᾳ διὰ τῆς ἀντιδραστικῆς διδασκαλίας αὐτῶν πολέμιας πρὸς τὸ πνεῦμα τῶν καιρῶν ἐπὶ τέλους δὲ, καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν, εἰς τὴν εὐγενῆ πρωτοεουλίαν τῆς κυβερνήσεως ταύτης, χωρὶς νὰ λησμονήσωμεν τὸ προσωπικὸν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐνδιαφέρον τοῦ βασιλέως Καρόλου, ὀφείλεται ἢ ζωηρὰ συνδρομῆ, ἥτις προσήνεχθη ὑπὸ τῆς Γαλλίας ὑπὲρ τῆς ἀγωνιζομένης τότε Ἑλλάδος, ἢ συμμετοχὴ αὐτῆς εἰς τὴν ναυμαχίαν τοῦ Ναβαρίνου, καὶ ἢ ἀποστολὴ γαλλικοῦ στρατοῦ ὑπὸ τὸν Μικιζῶνα εἰς Πελοπόννησον, συνέπεια τῆς ὁποίας ἐγένετο ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς τουρκικῆς δεσποτείας.

Ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἐπὶ ματαίῳ τὸ ὑπουργεῖον Μαρτινιάκ ἐμελλε τα-

χέως νὰ συντριβῆ ὡς ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸ πρωτοπικῆς ἀντιπικτικῆς τοῦ βασιλέως, ἐκ τοῦ μίσους τῶν κληρικῶν καὶ τῶν ἄκρων μοναρχικῶν, οὐκ ὀλίγον δὲ ἐκ τῆς ἀνυπομονησίης τῶν φιλελευθέρων· οὕτως ἀπώλεσε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ νομοθετικοῦ σώματος· καὶ μετ' ὀλίγου ἀπεχώρει τῆς κυβερνήσεως, ὑπὸ τὴν ἀντιπικτικὴν καὶ τὴν δυσπιστικὴν ὕλιν τῶν πολιτικῶν μερίδων, ἡ μόνη κυβερνήσις τῆς Παλινορθώσεως, ἡ κατανοήσασα τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς καὶ ἀποφασίσασα νὰ ἐργασθῆ καὶ νὰ θεδίσῃ κατὰ τὰς νέας ἰδέας καὶ ἀξιώσεις, προσεκαλεῖτο δὲ ὑπὸ τοῦ βασιλέως ὁ εὐνοούμενος τῆς αὐλῆς καὶ τῆς νομιμαφροσύνης πρίγκηψ Παλινιάκ, ἀνὴρ ἀντιδημοτικώτατος ἀλλ' ἄριστος τῆ βασιλείᾳ, ν' ἀναλάβῃ τὸν σχηματισμὸν νέας κυβερνήσεως κατὰ τὰς θεωρίας τοῦ ἀρχαίου κηθεστῶτος.

« Δυστυχῆς Γαλλίκα! Δυστυχῆ βασιλεῦ! » Διὰ τῆς τραγικῆς ταύτης ἐπιφωνήσεως ἐπερχότου ἡ « Ἐφημερίς τῶν Συζητήσεων » ἄρθρον αὐτῆς μεγάλην ἐμποιῆσαν αἰσθησιν ἐν Γαλλίᾳ, τὸ ὅποῖον εἰ καὶ κατὰδιωχθὲν ὑπὸ τῆς λογοκρισίας δὲν κατεδικάσθη· ἡ δημοσία συνείδησις ἐξηγείρετο ἤδη, ἐσχηματίζοντο δὲ σύλλογοι πρὸς ἀντίστασιν κατὰ τῶν περὶ τὸν νόμον διαταγμάτων τῆς κυβερνήσεως· ὁ κορυφαῖος διοργανωτὴς τῶν συλλόγων τούτων, ὁ στρατηγὸς Λαρκυέτης, φέρων εἰσέτι τὰ προσφιλῆ ἰδεώδη τῆς μεγάλῃς ἐπαναστάσεως, ὁ ἦρας καὶ τὸ εἶδωλον δύο κόσμων, εἰτερχόμενος εἰς Λούγδουνον, ἐγένετο ὑπαδεκτὸς μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἐλάμβανε συγχαρητήρια καὶ προσφωνήσεις ἀφ' ὅλων τῶν περὶ πόλεων, ἐν τινι δὲ συμποσίῳ κατέληγε τὸν λόγον αὐτοῦ διὰ τῆς ἐπομένης ἐπιδεικτικῆς περιόδου: « Μὴ πλέον περὶ χωρήσεις, ἐπιφωνεῖ ὁ γαλλικὸς λαὸς, ὅστις κέκτηται τὴν συνείδησιν τῶν δικαιωμάτων του καὶ γινώσκει νὰ τὰ ὑπερασπίζηται. » Τοιαῦτα ἐλάμβανε θανάσιμα τρυφάματα ἢ τυρλώττουςα κυβερνήσις, ἀλλ' ὑπὸ ἰλίγγου κατεχομένη, ἤκιστα διενοήθη νὰ προσβλέψῃ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας· οὕτως ἐν τῇ ἐνάρξει τῶν νομοθετικῶν σωμάτων ὁ βασιλικὸς λόγος μεταξὺ ἄλλων περιελάμβανε καὶ τὰ ἐπόμενα:

« Ὁ Χάρτης ἐθήκε τὴν τήρησιν τῶν δημοσίων ἐλευθεριῶν ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν δικαίων τοῦ στέμματός μου. Τὰ δίκαια ταῦτα εἶνε ἱερά, συνωμολόγησα δὲ ἐνώπιον τοῦ λαοῦ μου τὴν ὑποχρέωσιν τῆς μεταβιβάσεως αὐτῶν ἀνεπάρκων εἰς τὸν διάδοχόν μου. Γάλλοι ὁμότιμοι, ἀντιπρόσωποι τοῦ τόπου, δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θὰ μὲ βοηθήσητε εἰς τὴν πραγμάτωσιν τῶν ἀγαθῶν προθέσεών μου· θέλετε δέδυνηθῆ ν' ἀποκρούσητε μετὰ περιφρονήσεως τοὺς αἰσχροὺς ἐκείνους ὑπαινιγμοὺς, οὓς ζητεῖ νὰ διαχύσῃ ἢ κακοβουλίαν· ἂν ἐνοχοὶ σκευωρία ἀπεπειρῶντο νὰ διεγείρωσι προσκόμματτα κατὰ τῆς κυβερνήσεώς μου, ἅτινα δὲν ἐπιθυμῶ νὰ προῖδω ἐνταῦθα, ἤθελον εὑρεῖ τὴν δύναμιν κάλλιστα ν' ἀπομακρύνω αὐτὰ, ἔχων τὴν ἀπόφασιν νὰ τηρήσω τὴν δημοσίαν τάξιν, ὅσον δικαίως πεποιθὼς ἐν τῇ ἐμπιστοσύνῃ τῶν Γάλλων, καὶ ἐν τῇ βεβαίᾳ αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως ἀγάπῃ. »

Οἱ ὑπαινιγμοὶ οὗτοι ἦσαν προκαλητικοί, ὥστε νὰ συντελέσωσιν ἔτι μᾶλλον εἰς τὸν παροξυσμὸν τοῦ ὁσημέραι ἐξκλιπτικόμενου δημοσίου φρονήματος. Καὶ ἡ μὲν βουλὴ τῶν Ὀμοτίμων, ἐν ἣ ἡ αὐτὴ ἐθεώρει ἑαυτὴν ἐξισοκλιτισμένην, συνεπέει προηγουμένης εἰσαγωγῆς νέων ἐν αὐτῇ μελῶν, ἀπεκρίθη μετὰ γαρυκτριστητικῆς τόλμης εἰς τὰς ὑπερφιάλους ἀξιώσεις τοῦ στέμματος, μετὰ λεπτότητας λίαν ἐκφραστικῆς ὑπομνήσεως εἰς τὸν βασιλέα τὰ καθήκοντα αὐτοῦ καὶ τὰς ὑποχρεώσεις, ἃς ἀνέλαθε διὰ τοῦ Χάρτου ἀπέικναι τοῦ γαλλικοῦ ἔθνους. « Ἡ μοναρχία, λέγει ἐπὶ τέλους ἡ ἀπάντησις εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον, ἡ μοναρχία εἶνε ἡ βάση τοῦ συντάγματος ἡμῶν, τὰ δὲ δίκαια τοῦ στέμματος εἶνε ἐπίσης προσφιλῆ εἰς τὸν λαόν, ὅσον καὶ αἱ ἐλευθερίαι αὐτοῦ. Ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς ἡμετέρας μεγαλειότητος, τὸ σύνταγμα συσφίγγει τοὺς δεσμοὺς τοῦ προηγουμένου τὸν γαλλικὸν λαόν εἰς τὸν θρόνον σας καὶ εἰς τὴν δυναστείαν σας. Ἡ δὲ Γαλλία τοσοῦτον ὀλίγον ἐπιθυμεῖ τὴν ἀναρχίαν, ὅσον καὶ τὸν δεσποτισμὸν. Ἀλλὰ ζωηροτέρᾳ ὑπῆρξεν ἡ συζήτησις, καὶ ἀποτομιωτέρᾳ ἡ ἀπάντησις εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον ἐν τῇ βουλῇ τῶν ἀντιπροσώπων, ἐνθα ἡ πλειονοψηφία διέκειτο δυσμενῶς πρὸς τὴν κυβέρνησιν. Τὸ σχέδιον ἔλεγε τὰ ἀκόλουθα:

« Ἐν μέσῳ τοῦ ὁμοφώνου σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης, δι' ἧς περιβάλλει τὴν ἡμετέραν μεγαλειότητα τὸ ἔθνος, ζωηρότις διαδηλοῦται συγκινήσεις, ἧτις δὲν δύνανται ἢ νὰ ταράξῃ τὴν ἀσφάλειαν, ἣν ἤρξατο ἀπολαμβάνουσα ἡδὴ ἡ Γαλλία, συγκίνησις ταράττουσα τὰς πηγὰς τῆς κοινῆς εὐδαιμονίας καὶ ἧτις, ἐπιτεινομένη, ἠδύναται καὶ διακυβεύσῃ τὴν ἡτυχίαν τοῦ τόπου. Ἡ ἡμετέρα συνείδησις, ἡ ἡμετέρα τιμὴ, ἡ πίστις, ἣν ὠρκίσθημεν εἰς ὑμᾶς, καὶ ἣν θέλομεν τηρήσει ἀείποτε, ἐπιβάλλουσιν ἡμῖν τὸ καθήκον ν' ἀποκαλύψωμεν τὰ αἷτια τῆς συγκινήσεως ταύτης.

« Μεγαλειότατε! Ὁ Χάρτης ἂν ὀρείλομεν εἰς τὸν σεβαστὸν προκάτοχόν σας, καὶ τοῦ ὁποίου τὴν ἀγαθοποιὸν ἐνέργειαν εἶνε ἀπορατισμένη νὰ ἰσχυροποιήσῃ ἡ ἡμετέρα Μεγαλειότης, δίδει εἰς τὸν τόπον τὸ δικαίωμα τῆς συνεργασίας εἰς τὴν πεγίωσιν τῶν κοινῶν συμφερόντων. Ἡ συνεργασία αὕτη εἶνε διαλλακτικῆ, σωφρόνως μεμετρημένη καὶ περιεκλεισμένη ἐντὸς ὁρισμένων ὁρίων, ὧν τὴν ὑπέρβασιν οὐδέποτε θέλομεν ἐπιτρέψαι· ἀλλὰ θετικῆ ἐν τοῖς ἀποτελέσμασιν αὐτοῖς, ἐπιφέρει ἐκ τῆς διαρκοῦς ὁμοφροσύνης τῶν ἀπόψεων τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως μετὰ τῶν εὐχῶν τοῦ λαοῦ τὸν ἀναπόφευκτον ὄρον τῆς κανονικῆς πορείας τῶν δημοσίων υποθέσεων. Μεγαλειότατε, ἡ νομιμότης καὶ ἡ ἀφασίωσις ἡμῶν καταδικάζουσιν ἡμᾶς νὰ σας εἴπωμεν ὅτι ἡ ὁμοφροσύνη αὕτη δὲν ὑπάρχει.

« Ἀδίκος δυσπιστικὸς πρὸς τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς τάσεις τῆς Γαλλίας εἶνε κατὰ τὸ παρὸν ἡ διευθύνουσα σκέψις τῆς διοικήσεως. Ὁ δὲ λαὸς ὑμῶν θλίβεται ἐπὶ τῇ δυσπιστικῇ ταύτῃ, ἧτις τὸν πληγώνει, καὶ ἀνησυχεῖ, διότι ἐκπιπείλειται ἡ ἐλευθερία του.

« Ἐβλεπε ἡ ὑψηλὴ σύνοσις τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος ν' ἀποφασίσῃ μεταξὺ ἐκείνων, οἵτινες παραγωνρίζουσιν ἔθνος πλήρες γαλήνης καὶ ἐμπιστοσύνης, καὶ ἡμῶν τῶν ἐρχομένων ν' ἀποθέσωμεν πρὸ τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος τὴν ὀδύνην λαοῦ μὴ ἐπιθυμοῦντος ν' ἀφαιρεθῇ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ἐκτίμησις καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ βασιλέως του. Τὰ προνόμια τοῦ στέμματος παρέχουσι τῇ Ὑμετέρᾳ Μεγαλειότητι τὸ μέσον τῆς ἀποκαταστάσεως μεταξὺ τῶν δημοσίων ἐξουσιῶν τῆς συνταγματικῆς ἁρμονίας, ἣτις εἶνε ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἀναγκαῖος ὅρος τῆς ἰσχύος τοῦ θρόνου καὶ τοῦ μεγαλείου τῆς Γαλλίας. »

Τὸ σχέδιον τοῦτο, γράφεν ὑπὸ τοῦ βουλευτοῦ καὶ συντάκτου τῆς Συνταγματικῆς » Εὐκίενη, μετὰ σφοδρὰς συζητήσεις, ἐν αἷς παρέστησαν κατὰ πρῶτον ἐπὶ τοῦ κοινοβουλευτικοῦ βήματος οἱ τοσοῦτον μέλλοντες γὰρ διαπρέψωσι βραδύτερον, Βερρυέ, ὁ ἐξοχος ρήτωρ τῆς νομιμοφροσύνης, τὸ μετὰ τὸν Μισσώ τελειότερον ρητορικὸν πνεῦμα τῆς Γαλλίας, καὶ ὁ Γυζώτος, ὅστις ἔδρεπεν ἤδη τὰς δάφνας τῆς δημοτικότητος ὡς καθηγητὴς τῆς Σορβόννης, ἐγένετο δεκτὸν ὑπὸ πλειονοψηφίας 221 ψήφων κατὰ 181. Ἡ συνταγματικὴ ἀντιπολίτευσις κατὰ πρῶτην φορὰν ἐμετρήθη μετὰ τῆς ἐν τῇ κυβερνήτει νομιμοφροσύνης· ἐμπροσθεῖς, εἰς αἷς συζητήσεις, φλογερὰ κριτικὴ τῆς καταστάσεως τῆς Γαλλίας, τοῦ ἐξουτελισμοῦ αὐτῆς διὰ τῆς Πυλινορθώσεως, ἐκλόνησε τὸ κῦρος τῆς μοναρχίας καὶ μεταξὺ αὐτῶν τῶν ἐκ συστήματος συντηρητικῶν. Δύναται τις εἰπεῖν ὅτι κατὰ τὴν ψηφοφορίαν ἐκείνην ἐπὶ τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον ἔπιπτεν ἡ νομιμοφροσύνη, ἐν ᾧ μὲν δὲ μόνον ὑπελείπετο τολμηρότερον, ἵνα παραχωρήτῃ τὰ σκῆπτρα τῆς κυβερνήσεως εἰς τὸν νικητὴν, ὑποδεικνύοντα ἤδη ἔτι δὲν ἀρέσκειται εἰς τὰ ἀτελεῖ μέτρα, ἀλλ' ὅτι ἐπιζητεῖ ριζικώτερόν τι καὶ γενναιότερον. Ἐν ταῖς προηγηθείσαις τῆς ψηφοφορίας ταύτης συζητήσεσι δὲν ἐπεκρίνατο μὴδὲν ἢ ὑπερβῆσα τὰ διαγεγραμμένα αὐτῇ ὅρια κυβερνήσεως· πικροὶ ὑπακινισμοί, τολμηρὰ προκλήσεις ἀπηυθύνοντο κατ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως. « Ἡ ἀλήθεια, ἐπεφώνησεν ἐν ζῶντῃ ἀποστραφῆ ὁ Γυζώτος, ὑπὸ αἰσίου ἤδη οἰωνοῦς ἀρχόμενος λαμπροῦ πολιτικοῦ σταδίου, ἡ ἀλήθεια μετὰ πολλοῦ κόπου δύναται γὰρ εἰσδύσθαι εἰς τὰ ἀνκιστοβούλια τῶν βασιλέων· ὡς ἐπαγρυπνήσωμεν ἵνα τὴν φορὰν ταύτην μὴ παραστῇ ὦχρά καὶ ἐξησθημένην. Εἶνε ἀληθές, ἡ ἀλήθεια εἰσῆλθε γυμνὴ καὶ ἀνεπιτήδευτος ἀπετέθη ἐπὶ τοῦ γραφείου τοῦ βασιλέως τοιαύτη οἶαν ἤσθλιετο αὐτὴν τὸ ἔθνος καὶ ἐξέφερχε διὰ τῶν ἀντιπροσώπων του, ἀφοῦ περιεφρονήθη καὶ καταδαλιεύθη πάσα ἄλλη ἐκφρασις τῆς συνειδήσεώς του διὰ τοῦ τύπου ἢ διὰ τῶν συλλόγων, οἵτινες ἤρξαντο τότε κατὰ πρῶτον διοργανούμενοι, ὡς ἐκδήλωσις τῆς ἀρχούσης καινῆς δυσαρρεσκείας κατὰ τοῦ κυβερνητικοῦ συστήματος, ἀλλ' ἡ βασιλεία οὐδαμίας παρέτχε προσοχὴν εἰς τὰ σημεῖα ταῦτα τῶν καιρῶν, ἅτινα ὁσημέραι καθίσταντο ζωηρότερα καὶ ἀπειλητικώτερα. Μεθ' ὅλας τὰς ὑπομνήσεις ἀφωσιωμένων τιγῶν εἰς αὐτόν, ἀλλ' οὐδέποτε ἀποπληγνθέντων μέχρι τοῦ σημείου τῆς ἀποτυφλώσεως πρὸ τῆς

πραγματικότητος, μεθ' ὅλην τὴν ἐνώπιόν αὐτοῦ τοῦ βασιλέως διακήρυξιν τοῦ Guernon-Ranville ὅτι, « οἱ Γάλλοι ἐπέσταντο ἀγαπῶντες τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν », Κάρολος ὁ δέκατος ἐπέμενε μετὰ τοῦ αὐτοῦ πείσματος, ἀδικφορῶν περὶ τῆς ἐρχομένης καταιγίδος, αὐτῶσι δὲ ἀποκρινόμενος εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ νομοθετικοῦ σώματος, τὴν κομίζουσιν τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον· « Ἐκουσα τὴν ἀπάντησιν, ἣν μοὶ ἀπεδώκατε πρὸ ὀλίγου. Ἐδικαιοῦμένην ὑπολογίζων ἐπὶ τῆς συμπράξεως τοῦ κοινοβουλίου πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀγαθῶν μου προθέσεων, ἐθλίβην δὲ τὴν καρδίαν βλέπων ὅτι τοῦτο μοὶ ἀρνεῖται τὴν συνδρομὴν του. Κύριοι, ἐξέφρασα τὴν ἀπόρασίν μου ἐν τῷ ἐγκρητηρίῳ τῆς συνόδου ταύτης λόγῳ. Ἡ ἀπόρασις αὕτη εἶνε ἀμετάβλητος· τὸ δὲ συμφέρον τοῦ λαοῦ μου δὲν μοὶ ἐπιτρέπει ν' ἀπομακρυνθῶ αὐτοῦ. Ἐπεφόρτισα τοὺς ὑπουργούς μου νὰ κοινοποιήσωσιν ὑμῖν τὰ λοιπά. »

Ἡ τολμηρὰ αὕτη ἀπάντησις τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας πρόκλησις ἦτο τὸ προανέκρουσμα τῆς ἐρχομένης ἐπαναστάσεως· οὐδεμίαν πλῆρον ἦτο δυνατὴ συνδιαλλαγή μετὰ τὸν βασιλέα καὶ ἔθνος· ἡ ἀντιπροσωπεία αὐτοῦ ἀπεπέμπετο, ὡραε δὲ ν' ἀνακμῆν τὰς ὁδηγίαις περὶ τῆς τύχης αὐτῆς παρὰ τῆς κυβερνήσεως· ὁ ἀγὼν ἐκηρύσσεται ἐπισήμως, ἄνευ περιφράξεων· τίς ὁ νικῆσων; ἰδοὺ τὸ ζήτημα, περὶ ὃ ἐκθύμως ἤρξαντο ἀγωνιζόμενοι ἐκτέρωθεν, ἡ μὲν βασιλεία διὰ τοῦ ὄγκου καὶ τοῦ γαστήρου τῆς ἐξουσίας, ἡ δὲ ἀντιπολίτευσις διὰ τοῦ λόγου καὶ τῆς ἐργασίας ἐπὶ τῆς δημοσίας γνώμης, ἥτις ὁσημέραι ἐξεδηλοῦτο ζωνοτέρα καὶ ἐχθρικοτέρα πρὸς τὴν βασιλείαν.

Πᾶν ὅ,τι συνεχίνει, πᾶν ὅ,τι ἠλέκτριζε καὶ ἐνεψύχου τὴν δημοσίαν ταύτην γνώμην, ἐμίσει ἡ ἐξουσία, προσφερομένη δυσμενῶς καὶ ζητοῦσα νὰ διαχύσῃ τὸν ὀκνάτον καὶ τὴν νύκην, ἀφ' ἧς ἐπέτυχεν νὰ προτετακισθῇ καὶ νὰ δελεάσῃ. Ἡττηθεῖσα ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, ἐφρόνει ὅτι διὰ τοῦ καταναγκασμοῦ καὶ τῆς βίας ἠδύνατο νὰ κατισχύσῃ τῶν πνευμάτων, σύρουσα ὀπίθεν τοῦ θριαμβευτικοῦ αὐτῆς ἄρματος τὴν γαλλικὴν κοινωνίαν. Τὸ εἶμα τοῦ πανεπιστημίου εἰσήγησε, διαταγῇ τῆς ἐξουσίας· τρεῖς τῶν εὐγλωττοτάτων καὶ πρῶφιλοστότιων διδασκάλων τῆς νεότητος, ἄνδρες διαπρεπεῖς τότε ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, καὶ μέλλοντες νὰ διαπρέψωσιν ἤδη ἐν τῇ πολιτικῇ, ὁ Cousin, ὁ Villemaire, ὁ Quizot, φιλόσοφος ὁ πρῶτος, κριτικὸς ὁ δεύτερος, ἔξοχος ἱστορικὸς καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ ὁ τρίτος, παύονταί τῆς διδασκαλίας καθὼς ἐλευθεριάζοντες, διαχύνεται δ' ὁ πᾶνικὸς κατὰ πάσης ἐλευθερίας σκέψεως καὶ διδασκαλίας ἐν τοῖς γαλλικοῖς ἐκπαιδευτηρίοις, ὡσεὶ ἀποστολὴ τοῦ πανεπιστημίου ἦτο ἡ ὑποταγὴ εἰς τὰς ὁρέξεις τῆς ἐκάστοτε ἐξουσίας, πρεσβεύοντος οὗς αὕτη πρεσβεύει θεοῦς, κλίνοντος πρὸ τῆς λογοκρισίας πάσης κυβερνητικῆς θεωρίας, ἀξιούσης ὅτι ἐκπροσωπεῖ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν νομιμότητα· ἀλλ' ἂν τὸ εἶμα τοῦ πανεπιστημίου εἰσήγησε, τῇ βουλήσει τῆς ἐξουσίας, ὑφίστατο ἔτι ἕτερον εἶμα εὐρύτερον, δημοσιώτερον, μείζονα δυνάμενον νὰ ἐξασκήσῃ ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ δημοσίου πνεύματος καὶ φρονήματος· ἦτο τὸ εἶμα τῆς ἐθνικῆς ἀντι-

προσωπείας και της δημοσιογραφίας, ή Πινύξ αυτή των νεωτέρων λαών, ισχυρότερον και επιβλητικώτερον πάσης παραδόσεως και πάσης εξουσίας. Οὐδέν ὑπελείπετο πλέον, πρὸς τὸν ἐξ ὀλοκλήρου θρίαμβου της ἀντιδράσεως, ἢ ἡ διάλυσις δυσπειθοῦς βουλῆς και ἡ κατάργησις της ἐλευθερίας τοῦ τύπου· και τοῦτο ἔμελλεν ἤδη ὅσον οὕτω νὰ τελεσθῆ ὑπὸ της ἀπελπισθείσης βασιλείας.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἐκείνης, καθ' ἣν ἐνεχειρίσθη ἡ εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον ἀπάντησις τοῦ νομοθετικοῦ σώματος, διὰ βασιλικοῦ διατάγματος ἀνεβάλλοντο αἱ συνεδριάσεις αὐτοῦ μέχρι της 3 Σεπτεμβρίου. Ἦτο τὸ προοίμιον διαλύσεως της ἀνυποτάχτου ἀντιπροσωπείας, τολμηρὰ πρόκλησις εἰς τὸν ἀγῶνα· ἐνῶ δὲ τὸ βασιλικὸν και κληρικὸν κόμμα ἔρρηξε κραυγὴν ἀγαλλιόσεως ἐπὶ τῆ τριαύτῃ ὕβρει κατὰ τοῦ κοινοβουλίου, ἡ ἀντιπολίτευσις δὲν ἐπταήθη ὑπὸ της θρασυτήτος ταύτης, ἀλλ' ἤρξατο μετὰ μείζονος πίστεως και ἐνεργείας ἐργαζομένη, ἡ δ' ἐπίδρασις αὐτῆς διὰ τοῦ τύπου και διὰ τῶν συλλόγων ἐπὶ της δημοσίας γνώμης καθίστατο ὁσημέραι καταφανεστέρα· τὰ ἤλεκτρικὰ ρεύματα ἐν τῆ πολιτικῇ ἀτμοσφαιρᾷ προεμήνουσαν ἐπικειμένην καταιγίδα· ἀστραπὴ ἀγκυκλήσεως διέσχίζον τὸν ἐθνικὸν ὀρίζοντα, ἀστραπαὶ προμηνύουσαι τὴν ἔκρηξιν της ἐπαναστάσεως· ἐπὶ ματαίῳ τὸ χρυσοῦν τόξον της μεμυρωμένης βασιλείας ἐζήτηε νὰ ἐξερκίσῃ τὸν δαίμονα της ἐπικναστάσεως ἀπειλοῦντα αὐτὴν ἐκ θεμελίων· προσφοραὶ δελεαστικαὶ ἐγίνοντο πρὸς τινὰ πρόσωπα, ὧν πολὺ τὸ κύρος ἐν τῆ κοινωνίᾳ, ἀλλ' ἐπὶ ματαίῳ· ἡ βιωσιμότης της βασιλείας ἦτο ἀμφίβολος, ἡ δὲ ἠθικὴ αὐτῆς σημάσις ἐκμηδενισμένη· και αὐτοὶ οἱ μετριοφρονέστατοι σιωπηλῶς ἀπεσύροντο, ὑπολειφθέντων τῶν φαντατικωτάτων, συσπειρωθέντων περὶ τὴν μοναρχίαν, ἵνα σώσωσι τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τοῦ δαίμονος της ἐπικναστάσεως, ἄκουσαν δ' ἐπαναχάγωσιν αὐτὴν εἰς τοὺς χρόνους τοῦ ἀγίου Λουδοβίκου.

Εὐτυχῆς διὰ τὴν κυβέρνησιν ἐκείνην γεγονός, τὸ ὅτιον ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιστάσει ἤθελε διεγείρει ὑπὲρ αὐτῆς τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ ἄλλως τε εὐπαθοῦς και εὐαισθήτου γαλλικοῦ λαοῦ, κατέδειξε τρανῶς, ὅπόσον ἡ βασιλεία, ἥτις διὰ τὸν πρίγκιπα Πολινιάκ ἦτο τὸ ἐπὶ γῆς ἀφομοίωμα της Θεότητος, και ἐπιτυχέστερα και θριαμβεύουσα, οὐδὲν πλέον κύρος κεκτημένη ἐν τῆ συνειδήσει τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ και οὐδεμίαν συμπάθειαν, ξένη ἐν Γαλλίᾳ ὁσημέραι καθίστατο, ἐλαχίστου δὲ χρόνου ζήτημα ἦτο ἡ ἐντελής αὐτῆς πτώσις.

Τῆ 9 Ἰουλίου 1830 ἀνηγγέλλετο ἐν Γαλλίᾳ ἡ ἄλωσις της Ἀλγερίας, μετὰ μακρὰς περιπετειᾶς και κινδύνους· ἡ κυβέρνησις ἐθριαμβεύει ἀναντιρρήτως ἐπὶ τῷ κατορθώματι· τούτῳ της ἀναστηλώσεως της γαλλικῆς σημαίας ἐπὶ της ἀφρικανικῆς ἐκείνης παραλίας· ἦτο ὁ θρίαμβος τοῦ πολιτισμοῦ και της τάξεως κατὰ της πειρατικῆς ἐκείνης ἡγεμονίας, ἥς ἡ σημαία κατέστη ἀπὸ μακροῦ χρόνου ὁ τρόμος τῶν ναυτῶν της Μεσογείου. Ἐνῶ δὲ κυβέρνησις και αὐλὴ ἐπικνηγύριζον μετ' ἀσυνήθους ἐπιδείξεως τὴν νίκην ταύτην τῶν γαλλι-

κῶν ὀπλῶν, καὶ ἐκερδοσκοποῦν ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως τοῦ τόπου, μόνος ὁ λαός, ὁ συνήθως τοσοῦτον φιλέορτος, μετ' ἐπιδεικτικῆς ἀδικηφορίας προσέβλεψε τὸ γεγονός τοῦτο. Ἐὐσωτερικὸν ζήτημα, αἱ ἀπειλούμεναι ἐλευθερίαι, ἰδοὺ ποῖον ζήτημα ἀνησύχει τὴν ἀντιπολίτευσιν καὶ τὴν χώραν, ἣτις δικαίως προὔτιμα τὴν παγίωσιν τῆς ἐσωτερικῆς τάξεως καὶ ἐλευθερίας ματαίων ἐν ἄλλῃ ἡπαίρῳ στρατιωτικῶν θρικτύων. Ἡ κυβέρνησις καὶ τὸ περὶ αὐτὴν κόμμα, ὑπὸ τὴν μέθην τῆς νίκης, ἐπεδείξατο ἀπισταν αὐτῆς τὴν ἀφροσύνην καὶ μυωπίαν, ἀντὶ τῆς συνδιαλλαγῆς προκαλοῦσα τὴν ἐξέγερσιν. Οὕτως, ἐν τῇ ἐπὶ τῇ ἀλώσει τῆς Ἀλγερίης θρησκευτικῇ τελετῇ, ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῶν Παρισίων ἔγρηψε τὰς ἀκολουθοῦσας πρὸς τὴν ἐπανάστασιν ἀπειλὰς ἐν ποιμενικῇ τινι αὐτοῦ ἐγκυκλίῳ: «Τρεῖς ἐξήρκεσαν ἐβδομάδες, ἵνα καταστῇ ὁ ἀγέρωχος Μουσουλμάνος ὡς παιδίον ταπεινὸς καὶ ἀνίσχυρος. Εἶθε τοιοῦτοι νὰ ἦνε παντοῦ καὶ πάντοτε οἱ ἐχθροὶ τοῦ βασιλέως καὶ κυρίου ἡμῶν! εἶθε οὕτω νὰ καταπέσωσιν ἐν τῇ συγχύσει πάντες ἐκεῖνοι οἱ ἀποπειρώμενοι νὰ ἐξεγερθῶσι κατ' αὐτοῦ. » Ἐν τῇ ἡμέρᾳ δὲ τῆς Δοξολογίας ἐπὶ τῷ γεγονότι τούτῳ, ἔλεγε τὰ ἐπόμενα πρὸς τὸν βασιλέα: «Ἡ χεὶρ τοῦ Παντοδυναίμου εἶη μετὰ τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος, εἶθε δὲ ἡ μεγάλη ὑμῶν ψυχὴ νὰ ἰσχυροποιηθῇ ἔτι μᾶλλον! ἡ πίστις ἡμῶν ἐπὶ τῇ Θεῷ προστασίᾳ καὶ τῇ ὑποστηρίξει τῆς Θεομήτορος οὐδέποτε θέλει σφάλει. Εἶθε ἡ ὑμετέρα Μεγαλειότης νὰ λάβῃ πάραυτα νέαν ἀνταμοιβήν» καὶ εἶθε νὰ ἔχη ἀντικείμενα εὐχαριστίας πρὸς τὸν ὕψιστον διὰ νέα καὶ ἐπίσης περιφανῆ εὐεργετήματα! »

Ἦτο ἡ τελευταία ἴτως τελετὴ τῶν Βαυρβῶνων ἐν τῇ γαλλικῇ ἱστορίᾳ· οὔτε ἡ σκέπη τῆς Θεομήτορος, οὔτε αἱ διθυραμβώδεις ἐπικλήσεις τοῦ κλήρου ἐξήρκαν πλέον πρὸς στερέωσιν τοῦ κλονιζομένου θρόνου, ἡ δὲ πολιτικὴ καταγλις, ἡ σκλεύουσα αὐτὸν ἐκ θεμελίων, ὁσημέραι καθίστατο βιασιότερα. Αἱ ἄφρονες προκλήσεις τῶν κυβερνητικῶν ὀργάνων ἐπέτεινον τὴν θύελλαν ταύτην καὶ ἐκράτυνον ἐπὶ μᾶλλον τὸ ἐθνικὸν φρόνημα, ἦκιστα ἀποδειλιῶν πρὸ τῶν ἐπιδεικτικῶν προκλήσεων τῆς ἐξουσίας. Ἡ κυβέρνησις προσεκάλει τοὺς πιστοὺς κατὰ τοῦ ἐπαναστατικοῦ δαίμονος, αὐτὸς δ' ὁ βασιλεὺς δὲν ἐδίστασε, παραφερόμενος ὑπὸ ἀμέτρου ζήλου, νὰ κατέλθῃ ἀπὸ τοῦ θρόνου καὶ ν' ἀναμιχθῇ εἰς τὴν πάλην τῶν κομμῶτων, φρονῶν ὅτι διὰ τοῦ ἀπελπιστικοῦ τούτου διαβήματος ἤθελε κκοτορθῶσαι τὴν σωτηρίαν τῆς πιπτούσης μοναρχίας.

Ἡ ἀπὸ πολλοῦ χρόνου μελετωμένη διάλυσις τοῦ ἀπειθήσαντος νομοθετικοῦ σώματος ἀπεφασίσθη ἤδη ἀπὸ τῆς 16 Μαΐου, καὶ δὲ νέα ἐκλογαὶ ὠρίσθησαν διὰ τὸν Ἰούλιον. Ὁ βασιλεὺς ἐνόμισεν ὅτι ὤφελε νὰ ἀναμιχθῇ εἰς τὴν ἐκλογικὴν πάλην κατὰ τῶν ἀντιπάλων τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ, καὶ οὕτως ὁ πολιτικὸς ἀνταγωνισμὸς μετεβλήθη εἰς ἀντιδύναστικόν· ἐν ἐπικλήσει πρὸς τὸν γαλλικὸν λαόν, ἐμέμφετο τοῦ διαλυθέντος κοινοβουλίου ὡς ἀρνηθέντος νὰ συνεργασθῇ μετ' αὐτοῦ εἰς τέλεσιν τῶν πατρικῶν αὐτοῦ σχεδίων, καὶ ἤδη ἐν τῇ ἐκλογικῇ ἐκείνῃ διαπάλῃ προσεκάλει τὸ ἔθνος ν' ἀκροασθῇ τῆς

φωνῆς αὐτοῦ καὶ νὰ μὴ ἀποπλανηθῆ ὑπὸ τοῦ ἀπικτηλοῦ λόγου τῶν ἐχθρῶν τῆς ἡσυχίας τοῦ τόπου. Ἀλλὰ μάλιστα ὁ θεσιλεύς ἐκέλευε τὸν λαὸν αὐτοῦ νὰ ταχθῆ ὑπὸ τὴν αὐτὴν σημαίαν, τὴν σημαίαν τοῦ θεσιλεύος. Μεθ' ὧρας τὰς προσπαθείας τῆς κυβερνήσεως, μεθ' ὧρας τὰς τολμηρὰς καὶ ἀντιθίκους αὐτῆς ἐπαμβάσεις, οἱ ~~ἄντι~~ ἀντιπρόσωποι τοῦ διαλυθέντος κοινοβουλίου, οἱ ψηφίσαντες τὴν γνωστὴν ἀπάντησιν εἰς τὸν θεσιλικὸν λόγον, ἐξελέγοντο ἐκ νέου, ἡ δὲ ὑπουργικὴ μειονοψηφία ἐδακτύζετο ἀπέναντι τῆς θριαμβευούσης ἀντιπολιτεύσεως.

Δ΄.

Ὅ,τι κατ' ἐξοχὴν συνετέλει εἰς τὸν θρίαμβον τοῦτο τοῦ ἐλευθέρου πνεύματος ἐν Γαλλίᾳ, εἰς τὴν νέαν ταύτην βασιλλίαν τῶν ἐθνικῶν ἐλευθεριῶν, ἦτο ἡ διὰ τοῦ ἡμερησίου τύπου ἐπιδιωχθεῖσα γόνιμος πολιτικὴ ἐργασία. Κατὰ πρώτην φοράν ἀνκμφιστόλως διεδραμάτιζεν αὐτὴ πρόσωπων τοσοῦτον ἐπιφανῆς καὶ τελεσφόρον ἐν τῇ πολιτικῇ ἐνὸς ἔθνους ἱστορίᾳ. Ἄν ὁ Ἀμερικανὸς Φραγκλῆνος, ἐκπλαγεὶς ποτε ἐπὶ τῷ φαινόμενῳ τῆς καταπληκτικῆς ἐπιδράσεως τῆς δημοσιογραφίας ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν λαῶν, εἶπεν ὅτι, αἷμα ἐρημερίας, δύναται νὰ παραγάγῃ μίαν ἐπανάστασιν», τοῦτο κατεργάμετο ἤδη πράγματι ἐν τῇ κρίσιμῳ ἐκείνῃ στιγμῇ τῆς γαλλικῆς ἱστορίας. Ἀληθῶς ἡ ἐφημεριδογραφία εἶνε ἐν ταῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ὅ,τι ἦτο παρὰ ταῖς ἀρχαίας ἢ ρητορείας τῆς ἀγορᾶς· εἶνε τὸ φοβερώτατον καὶ φονικώτατον ὄπλον ἐν τῷ ἀγῶνι πῶν νεωτέρων κοινωνιῶν, πανσθενῆς μοχλός, κατὰ βούλησιν δυνάμενος νὰ δώσῃ οἰκονομῆσα τροπὴν καὶ ὤθησιν εἰς τὸ ἄρμα τῆς δημοσίας γνώμης· ζῶντᾳ, κούρωσι ἀντιλαμβανομένη πάντων τῶν γεγονότων, ἐκφέρουσα τὴν ἐπ' αὐτῶν κρίσιν αὐτῆς· ἀνευ πολλάκις πολλῆς περισκέψεως καὶ ἐμβριθείας, ἀβστηρὰ ἢ ἐλαφρὰ, κατὰ τὰς περιστάσεις, ὑπέικουσα εἰς τὰ ἐκχέστοτε ρεύματα, ἀτυνεῖδητος πολλάκις, ὄργων ἐνόχων συμφορῶντων, μὴ διατρίβουσα ἐνώπιον οὐδενὸς μέσου ἀπέναντι τοῦ σκοποῦ, εἶνε ἡ εὐγενεστάτη ἀλλὰ πολλὰκις καὶ ἡ ἀπαισιωτάτη δύναμις ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωνίᾳ. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν νεωτέρων ἐπαναστάσεων πάσης ἀποχρώσεως ἀποτελεῖ αἰείποτε τὴν προφυλακτὴν ἢ ἐφημεριδογραφίαν· ἐν αὐτῇ ἀποτυποῦνται οἱ πέθοι καὶ τὰ ἰδεώδη τῶν λαῶν, αἱ θλίψεις αὐτῶν, αἱ ἐλπίδες καὶ τὰ ὄνειρα· ἡ ἐφημερίς εἶνε τὸ ἐπιπέδιον τοῦ Πινδάρου, ὁ ὕμνος τοῦ Αἰσχύλου, ἡ κωμῶδις τοῦ Ἀριστοφάνους, τοῦ Ἰουβενάκη ἢ σάτυρα· ἡ ἐφημερίς ἐκπροσωπεῖ συγχρόνως, διὰ τῆς μεγάλης αὐτῆς ποικιλίας, ἅπαντα τὰ ἐνδιαφέροντα τὴν κοινωνίαν ζητήματα περιλαμβάνουσα, πανταχοῦ εἰσδύουσα καὶ τὰ πάντα ἐνερευνῶσα, τὴν ἑδρὰν τοῦ πανεπιστηρίου, τὸ βῆμα τοῦ κοινοβουλίου, τὸν ἄμβωνα τῆς ἐκκλησίας, πλήρη τὴν κίνησιν τοῦ δημοσίου πνεύματος θρασυῦντος ἢ ἀποκαρτεροῦντος· ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ Ἰουτίου, ἐποχῆς ἀξιολογημονεύτου ἐν ταῖς χρονικοῖς τοῦ ἡμερησίου τύπου, ἡ ἐφημερίς εἶνε αἰεί-

ποτε ἡ σθεναρωτάτη φωνή τῆς δημοσίας συνειδήσεως, πεφωτισμένης ἢ πεπληρημένης· ἡ γαλλικὴ ἐπανástτασις ὑπέστη ἐπικνελημένως τὴν ἐπίδρασιν αὐτῆς καὶ τὸ κράτος· καὶ σήμερον, ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ τῆς κριτικῆς καὶ τῆς συζητήσεως, πρωταγωνιστεῖ ἀκριαία αἰετοτε καὶ ἀκκτάβλητος δύναμις ἐν τῇ κοινωνίᾳ, δυναμένη νὰ κατὰβάσῃ βασιλεῖς ἀπὸ τοῦ θρόνου καὶ νὰ συντρέψῃ στέμματα, νὰ φωτίσῃ ἢ νὰ σκοτίσῃ τὴν δημοσίαν γνώμην, νὰ κατὰτρέψῃ πατροπραδότους θρησκευτικὰς παραδόσεις, νὰ δημιουργήσῃ νέας ιδεώδη καὶ καινοὺς θεοὺς ἐν τῇ συνειδήσει τῆς κοινωνίας, ἱκανὴ ἐνὶ λόγῳ νὰ πρῶξῃ πᾶν ἀγαθὸν καὶ πᾶν πονηρὸν κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ τὸν πνέοντα ἄνεμον. Τοιαύτη ἡ δημοσιογραφία, ἣν τοσοῦτοι ἐδόξασαν καὶ τοσοῦτοι ἠτίμασαν ἐν τῷ ἱστορικῷ αὐτῆς βίῳ, ἀληθῶς ἡ πρώτη καὶ οὐχὶ ἡ τετάρτη δύναμις ἐν τῇ πολιτείᾳ.

Διατύπων οὕτως τὴν ἀποστολὴν τῆς ἐφημερίδος ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωνίᾳ, καὶ ὑπαδεικνύων τὸ πρόσωπον, ὃ πρέσβησε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπὲρ τῶν πολιτικῶν τῆς Γαλλίας ἐλευθεριῶν ἡ δημοσιογραφία, δὲν δύναμαι οὐδ' ὀρεῖλω νὰ σιωπήσω τὸν Ἐθνικόν, ἐφημερίδα ἀρχομένου τοῦ ἔτους ἐκείνου συστάσαν, κατ' ἐξοχὴν ἕνα πολεμῆτη τὴν βουρβωνικὴν δυναστείαν, ὑπὸ τριῶν ἀνδρῶν, οἵτινες τοσοῦτον ἐπιφανὲς διεδραμάτισαν πρόσωπον ἐν τῇ γαλλικῇ πολιτείᾳ καὶ ἐν ταῖς γράμμασιν. Ἐννοῶ τὸν Ἀρμάνδον Καρρέλ, τὸν Θιέρσον, καὶ τὸν ἐπιζῶντα εἰσέτι ἱστοριογράφον Μινιέ. Ἐν τῇ ἐφημερίδι ταύτῃ ἐκορυφώθη ἄπλασκα ἡ ἐνέργεια καὶ ἄπλασκα ἡ τακτικὴ τοῦ κατὰ τῆς Παλινορθώσεως ἀγῶνος· ὑπὸ νέων ἀνδρῶν συντασσομένη, ἐλπίδιων καὶ πίστεως πεπληρωμένων, ἀνέλαθε μετὰ ζήλου τὴν κατὰ τῆς μοναρχίας στυρορορίαν, προσηλώτασκα ἐδίωκε ἐφ' ἑαυτῆς ἄπλασκα τὴν προποχὴν τοῦ δημοσίου πνεύματος· ἡ βασιλεία ὑπεδλήθη εἰς ἀμείλικτον κριτικὴν, ἀφ' ἧς ἐμελλε νὰ ἐξέλθῃ ἡμέραν τινὰ τετραμένη καὶ ἄπνοος· χωρὶς νὰ ὑποτιμηθῇ ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ ἐργασία τῶν ἄλλων τῆς δημοσίας συνειδήσεως ὀργάνων, πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς τὸν Ἐθνικόν τὸ σπουδαιότατον μέρος ἐν τῇ ἐργασίᾳ ἐκείνῃ. Ἡ νέα ἐφημερίς, λέγει ὁ *Laufrey*¹ οὐδαμῶς ἐκόπει τὴν διχόδοσιν διδασκαλιῶν ριζοσπαστικῶν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, αἰτίνας μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐχρησίμευσαν ὡς πρόσχημα εἰς τὰς συνωμοσίας. . . Κατ' οὐδὲν ἀπεμακρύνετο τῆς πολιτικῆς ὕψεως, ἣν ἐν τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ ὑπεστήριζον τὰ λοιπὰ ὄργανα τῆς φιλελευθέρου ἀντιπολιτεύσεως. Διεκρίνετο δ' αὐτῶν μόνον, ἕνεκα τῆς ζωηροτέρας αὐτῆς πρὸς τὴν ἐνέργειαν τάσεως, ἐπεκαλεῖτο μετ' ἐκείνων τὸν Χάρτην καὶ τὰς ἐγγυήσεις αὐτοῦ, ἀλλὰ μετὰ τόνου ἐπιθετικοῦ, ἐπιμόνου, ἀποφασιστικοῦ, παρέχοντος αὐτῇ ἐξαιρετικὸν χαρακτῆρα καὶ δεικνύοντος τὴν βούλησιν τοῦ τηρῆσαι ἀντὶ παντὸς τὴν ὑφισταμένην νομιμότητα. Ἀλλ' ἐν τῷ τέλει ἐκάστου τῶν ἀθρῶν τῆς ἐφημερίδος διεφκίνετο ἡ ἐξῶσις τῶν Βουρβῶ-

¹ *Laufrey*, *Etudes et portraits politiques*.—Armand Carrel.

νων ὡς τὸ μόνον μέσον ἀποδόσεως ἀσφαλείας εἰς τὸν τόπον, ἐνῶ τὰ πνεύματα συνωκαιοῦντο βαθμηδὸν μετὰ τῆς ἰδέας ταύτης. »

Ὁ Ἐθνικὸς διευθυνόμενος, κατὰ τὸ πρῶτον τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἔτος, ὑπὸ τοῦ Θιέρτου, τῆ ζωνοῦ συνεργασίᾳ τοῦ Ἀρμάνδου Καρρέλ, ἐμελλε νὰ καταστῆ ἐντὸς ὀλίγου ὁ σημαντικώτατος τοῦ κατὰ τῆς Παλινορθώσεως ἀγῶνος. Ἀμφότεροι παρίσταντο κατὰ πρῶτον ὑπὸ τοὺς αἰσιωτέρους οἰωνοὺς ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ σταδίου. Ὁ Ἀρμάνδος Καρρέλ, ἐν τῇ ἀνατολῇ τοῦ δημοσίου βίου του, πλήρης ἐλπίδων, ἀρεστὸς καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἐχθροῖς του, ἀντικείμενον τῶν κρυφίων πόθων τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας, ἦτο ὁ δημοτικώτατος τῶν ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, οὐ μόνον ὡς πολιτικὸς χαρακτηρ, ἀλλὰ καὶ ὡς τελεία ἠθικὴ προσωπικότης· ἦτο πρόγματι ὁ ἀμεμπτος καὶ ἀκηλίδωτος Βαγλιάρδος τῆς δημοκρατίας· ἡ νεωτέρα γαλλικὴ ἱστορία δὲν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ὠραιότερον καὶ ἱπποτικώτερον πολιτικὸν χαρακτηρ· δικαιοῦματι ἀρετῆς καὶ δικαιοῦματι εὐφυΐας, ἦτο προωρισμένος ὑπὸ τῆς μερίδος αὐτοῦ ὡς ὁ μέλλων ἀρχηγὸς καὶ διοργανωτὴς τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας. Ἐγεννήθη διὰ νὰ διοικῆ· εἶπε πάντων ἡμῶν ὁ κύριος, ἔλεγε περὶ αὐτοῦ ὁ γέρον στρατηγὸς Λαφαγλιέτης, ἐλάχιστον διὰ τῆς φρέσσεως ταύτης ἀποτίνων θυμασμὸν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνδρός καὶ εἰς τὰς ἐλπίδας, ἃς ὑπέσχετο ἐν τῷ μέλλοντι· ὁ πρόωρος, ὁ τραγικὸς αὐτοῦ θάνατος ἐπὶ τῆς ἰουλιανῆς μοναρχίας, διήγειρε καθολικὴν συγκίνησιν ἐν Γαλίᾳ μεταξὺ πᾶσων τῶν πολιτικῶν μερίδων, ἡ δ' ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ αὐτοῦ ἐντόπως ἦτο μία τῶν ὑψηλῶν ἐκείνων στιγμῶν ἐν τῷ βίῳ ἑνὸς λαοῦ, καθ' ἃς οὗτος, ἐπιλανθανόμενος τῶν προσωπικῶν συμπαιδιῶν ἢ ἀντιπαιδιῶν, τῶν προσκαιρῶν συμφερόντων τῆς ἡμέρας, ἀφίσταται καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὰς εἰλικρινεῖς ὁρμὰς τῆς καρδίας του, ἀδιαφορῶν διὰ τὴν ἀρχὴν, ἣτις διαχωρίζει αὐτὸν ἀπὸ τοῦ πολίτου, οὐ τὴν ἀπώλειαν πενθεῖ ἢ πατρίς, ἀποβλέπων δ' εἰς τὸν ἄνδρα, ἁπλῶς, πρὶν ἢ ἀναπτύξῃ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἀτομικότητα καὶ ἐνέργειαν, ἀπολλόμενον.

Εἰ καὶ διάφορος κατὰ τὰ μάλλον καὶ ἥττον τοῦ συνεργάτου αὐτοῦ ὁ Θιέρτος κατὰ τὸν χαρακτηρ, ἐκέκτητο ἐν τούτοις πᾶσαν τὴν δραστηριότητα αὐτοῦ καὶ ἐνέργειαν, ἀκκτάδλητος πρὸ τῶν ἐκάστοτε προσκομμάτων, φανατικὸς μοιροδόξος, μὴδέποτε ἀπαλέσας τὴν εἰς τὸν εὐμενῆ ἀστέρκα του πίστιν· ὁ μακρὸς βίος του ὑπῆρξεν ἐργασίᾳ καὶ πάλη· ἐν ταύτῃ ἀνατρέφῃ, ἀλλ' οὔτε ἀπεθαρρύνθη ποτὲ οὔτε ἐκλονίσθη· εἰργάζετο καὶ ἐπάλασε ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης, καθ' ἣν ἀπαρῶν παντὸς μέσου καὶ πάσης ἐλπίδος, ἐλπίζων μόνον εἰς τὸ τέλειον τῆς εὐφυΐας του, ἤρχετο εἰς Παρισίους ἄγνωστος καὶ πένης, ἐδημιούργει μόνος τὴν τύχην του ἐν τῇ κατὰ τῆς Παλινορθώσεως πάλη, καθιστάμενος εἰς τῶν κυριωτάτων μαχλῶν τῆς ἰουλιανῆς ἐπαναστάσεως, καὶ εἶτα τῆς ἰουλιανῆς μοναρχίας, κατὰ τὰς πρώτας αὐτῆς ἡμέρας, ἀλλ' εἰς τὴν πτώσιν τῆς ὁποίας οὐκ ὀλίγον συνετέλει καὶ αὐτὸς βραδύτερον ἐκ τῆς πρὸς τὸν Γουζῶτον πολιτικῆς αὐτοῦ ἀντιζήλιξ· ἐπάλασε κατὰ τῶν ὑπερφιάλων θεωριῶν τοῦ

ἐπαναστατικῷ κοινωνισμῷ τοῦ 1848, καὶ ἀκολούθως κατὰ τοῦ πολιτικοῦ τολμήματος καὶ τοῦ κυβερνητικοῦ συστήματος τῆς δευτέρας αὐτοκρατορίας, ἣν διεδέχετο λόγῳ ἰσχνότητος καὶ πείρας, προστενεγκῶν σπουδαιοτάτας ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἠκρωτηριασμένην καὶ κινδυνεύουσαν ἐξ ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν πολεμίων πατρίδα του· ἐπάλαμιν ἀκολούθως, ἐν πλήρη ἤδη γήραϊ, κατὰ τῶν ἐναντίον του συνωμοστάντων ἀντιδραστικῶν στοιχείων τῆς γαλλικῆς κοινωνίας, μετὰ τὴν νέαν τῶν προχγμάτων ἀποκἀτάτασιν, καθ' ὧν ἂν ζῶν δὲν ἐθρικέμευσεν, ἀλλὰ κασίσχυε μετὰ θάνατον, τοῦ πολιτικοῦ αὐτοῦ δόγματος τῆ δημοκρατία ἔσται ἢ συντηρητικὴ ἢ θέλει κατατραφῆσθαι γενομένου ἤδη συμβέλου ἰσχυρᾶς πολιτικῆς μερίδος ἐν Γαλλίᾳ· δύναται τις νὰ μὴ τὸν ἀγχαῖ, νὰ μὴ τὸν ὑπολήπτηται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, ν' ἀποδίδῃ οὐ σμικρὴν καὶ εἰς αὐτὸν ἐνοχὴν ἐπὶ τοῖς τελευταίοις παθήμασι τῆς Γαλλίας, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ μὴ ὁμολογήτῃ ἀπροκαλύπτως τὸν θαυμασμὸν αὐτοῦ πρὸς τὸν ἄνδρα, ὅστις, ἀρξάμενος ἐκ τοῦ μηδενός, κατώρθωσε, διὰ τῆς ἰσχύος καὶ τῆς ἐργασίας τοῦ πνεύματός του, νὰ πρωταγωνιστήσῃ ἐπὶ τῆς συγχρόνου πολιτικῆς σκηνῆς τῆς Εὐρώπης, θνήσκων δὲ νὰ ἐγείρῃ τοιαύτην συγκίνησιν καὶ τασοῦτον πένθος μεταξὺ πᾶσων τῶν κοινωνικῶν τάξεων ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Γαλλίας, ὅσον σπανίως διήγειρεν ἄνθρωπος ἐν τῇ ἱστορίᾳ. . .

Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ δύο ἄνδρες, οἱ ἀγνωστοὶ σχεδὸν τῆς προτεραιίας, οἵτινες ἐτίθεντο ἐν τῇ προφυλακῇ τῆς φάλαγγος ἐν τῷ κατὰ τῶν Βουρβόνων ἀγῶνι τῆς γαλλικῆς ἐλευθερίας, καὶ οἵτινες ἔχουν ὅλων αὐτῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἔλην τὴν ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν στηλῶν μιᾶς ἡμερίδος. Μία ἡμερίς εἶνε ἰδέα· ἂν αὕτη ἔχει πίστιν, ἔχει ζωὴν, ὁ δὲ θρίαμβός της ὀξυζον ἢ βράδιον μέλλει νὰ ἐξασφαλισθῇ, θριαμβευούσης τῆς ἀρχῆς, ἣν ζητεῖ νὰ πραγματοποιήσῃ ἐν τῇ κοινωνίᾳ.

Ἡ δύναμις αὕτη τοῦ α' Ἐθνικοῦ οὐ κατεδείχθη ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἐμφανίσεως αὐτοῦ, ἀλλ' ἰδίως ἀπ' ἧς στιγμῆς μαχόμενος κατὰ τῶν αὐταρχικῶν τάξεων τῆς βασιλείας, ἐδημοσίευσεν τὸ περιώνυμον ἐκεῖνο ἄρθρον ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ὁ βασιλεὺς βασιλεύει ἀλλὰ δὲν κυβερνᾷ· τὸ ἄρθρον τοῦτο, γραφέν ὑπὸ τοῦ Θιέρσου, ἐμποιῆσαν πρωτοφανῆ ἀίσθησιν ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἔμελλε νὰ καταστῇ βραδύτερον τὸ ἀντικείμενον πολλῶν συζητήσεων τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης· δὲν ἐξετάζω τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ ἢ τὸ ψεῦδος· μνημονεύω μόνον τὸ γεγονός, ἐξ οὗ καταδείκνυται ἡ φλεγμίνουσα κατάστασις τοῦ δημοσίου πνεύματος κατὰ τὰς τελευταίας τῆς Πκλινουθώσεως ἡμέρας. Ὁ βασιλεὺς βασιλεύει, ἀλλὰ δὲν κυβερνᾷ· ἦτο ἡ Κανσάνδρα τῆς δημοκρατίας, ὅπισθεν μυστικοῦ χρησμοῦ κρυπτομένη, ἵνα καταστήσῃ τὴν ἐντύπωσιν ἀνωδυνωτέραν, προλέγουσα τὴν προσεχῆ πτώσιν τῆς μοναρχίας· ἐντεῦθεν ὁ πανικός αὐτῆς καὶ ἡ ἀπελπισία· τὸ θάρος δὲ καὶ ἡ πεποιθήσις τῆς δημοσίας γνώμης, ἀντιδῶσης καὶ διατυπούσης τὰ ἀπαράγραπτα αὐτῆς δίκαια ὑπὸ τὴν πνοὴν τῆς ἐλευθερίας συζητήσεως. « Ἡ Γαλλία, ἔλεγεν

ἐν τῷ ἄρθρῳ αὐτοῦ, θέλει νὰ κυβερνηθῇ ἀφ' ἐαυτῆς, διότι δύναται· θέλει ἐπικληθῇ τοῦτο πνεῦμα δημοκρατικόν; Τόσῳ τὸ χειρότερον διὰ τοὺς ἀρεσκομένους νὰ φοβῶνται ἀπὸ τῶν λέξεων. Τὸ δημοκρατικὸν τοῦτο πνεῦμα, ἂν θέλωσιν, ὑφίσταται, ἐκδηλοῦται ἀπανταχοῦ, καὶ καθίσταται ἀδύνατον νὰ κατασταλῇ.

«Δύο ὑπάρχουσι σήμερον εἶδη κυβερνήσεως εἰς χερῆσιν ἐν τῷ κόσμῳ πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ πνεύματος τούτου: τὸ ἀγγλικὸν καὶ τὸ ἀμερικανικόν. Διὰ μὲν τοῦ πρώτου, ὁ τόπος ἐκλέγει ἐντολοδόχους τινάς, οἵτινες διὰ μηχανισμοῦ ἀπλουστάτου ὑποχρεοῦσι τὸν μονάρχην εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν προκρινομένων ὑπ' αὐτοῦ ὑπουργῶν, ὑποχρεοῦσι δὲ τούτους νὰ κυβερνώσιν κατὰ τὴν θέλησίν των. Διὰ τοῦ ἑτέρου δὲ ὁ τόπος ἐκλέγει τοὺς ἐντολοδόχους του, τοὺς ὑπουργούς του, κατὰ πάντα δὲ τετραετίαν καὶ αὐτὸν τὸν ἄρχοντα τῆς πολιτείας.

«Ζωηρὰ καὶ γενναῖα πνεύματα ἤθελον προκρίνει τὸ δεύτερον. Ἀλλὰ τὸ πλῆθος ἔχει ἀόριστόν τινα φόβον πρὸ τῶν ταραχῶν τῆς δημοκρατίας· τὰ δὲ θετικὰ πνεύματα ὑπολογίζοντα τὴν γεωγραφικὴν καὶ στρατιωτικὴν θέσιν τῆς Γαλλίας, τὸν χαρακτῆρα αὐτῆς, τοὺς συμπαρομοτοῦντας ἐν τῇ ἐκλογῇ ἐνὸς προέδρου θορύβους, τὰς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ῥαδιουργίας κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκλογῆς ταύτης, τὴν ἀνάγκην μονιμότητος ἐν μέσῳ τῆς κινήσεως τοῦ ἀντιπροσωπικοῦ καθεστῶτος, τὰ θετικὰ πνεύματα ἀποκρούουσι τὸ δημοκρατικὸν εἶδος. Καὶ οὕτως ὁ ἀόριστος φόβος τῶν μὲν, καὶ ἡ σκέψις τῶν δευτέρων ἀποτελοῦσι προτίμησιν τινα ὑπὲρ τοῦ μοναρχικοῦ εἴδους». Καὶ ἐπὶ τέλους κατέστρεψε τὸ ἄρθρον αὐτοῦ διὰ τῆς ἀπειλῆς, ὅτι ἐν ἣ περιπτώσει ἡ μοναρχία δὲν θελήσῃ νὰ διαβῇ τὴν Μάγχην, ἡ Γαλλία θὰ διαβῇ τὸν ἀτλαντικόν...

Γαῖοῦταν ἦτο τὸ πρόγραμμα καὶ ἡ πεποιθήσις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ὅλων τῶν φιλελευθέρων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης· ὁ «Ἐθνικός» δὲν ἐξέφραζε μόνον προσωπικὴν τῶν συντακτῶν αὐτοῦ σκέψιν, ἀλλ' ἦτο ἡ πολιτικὴ ὁμολογία ὁλοκλήρου κόμματος, τοῦ ζητοῦντος ἐν οὕτωσιν ἀνωμάλοις καιροῖς νὰ συμβιβάσῃ τὴν τάξιν μετὰ τῆς ἐλευθερίας, ἄνευ τῆς βλάβης ἐκατέρως τούτων· αἱ περιπέτειαι καὶ αἱ δοκιμασίαι τῆς μεγάλῃς δημοκρατικῆς ἐπαναστάσεως ἐφέροντο ζωηρὰ ἐτι ἐν τῇ μνήμῃ τῆς μετ' ἐκείνην γενεᾶς, ὥστε ἐθεωρεῖτο τόλμημα οἰαδῆποτε δημοκρατικὴ ἀπόπειρα, μέλλουσα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα οὐ μόνον νὰ διακυβεύσῃ τὴν ἐσωτερικὴν τάξιν, ἀλλὰ καὶ προκαλέσῃ τὴν δυσπιστίαν καὶ τὴν ἀντίδρασιν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, εἴθε ἐθριάμβευεν ἐτι καθ' ὁλοκληρίαν ἢ ἐν ἔτει 1815 ἐγκαινισθεῖσα ἀντίδρασις τῶν κυβερνήσεων κατὰ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν δικιωμάτων τῶν λαῶν· οὕτω δὲ κατ' ἀπομίμησιν τῆς Ἀγγλίας ἐπλάττετο πολιτικὸν τι ἰδεῶδες, μέλλον νὰ συμβιδάσῃ δύο φύσει διεστῶτα ἀντικείμενα — τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λαοῦ μετὰ τοῦ κύρους τῆς μοναρχίας. Ψευδῆς συνδιαλλαγὴ! δυναμένη ἴσως ἐπὶ μίαν στιγμὴν νὰ ταραξῇ τὰς πολιτικὰς χιμαιρας τοῦ ἰδεολόγου, ἀλλ' οὐδέποτε νὰ λάβῃ

πλήρη υπόστασιν· ἐν τούτοις κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ θεωρία αὕτη ἐλογίζετο ὡς ἡ μόνη πανάκεια, ἡ δυναμένη νὰ θεραπεύσῃ τὴν νόσον, ὅφ' ἧς ἐπασχεν ἡ Γαλλία καὶ ν' ἀποκαταστήσῃ ἐν αὐτῇ τὴν πολιτικὴν ἐλευθερίαν. Οὕτως ἠρμήνευε μεταξὺ ἄλλων τὴν νέαν ταύτην πολιτικὴν σύλληψιν αὐτός ὁ Θιέρσο. «Ἄν αὕτη εἶνε ἡ ἀληθὴς βασιλεία, εἶνε ἐπίσης ἡ ἀληθὴς δημοκρατία, ἀλλὰ δημοκρατία ἄνευ καταιγίδος. Ἔχει καὶ αὕτη τὰς κινήσεις αὐτῆς, τὰ πάθη, τὰς ἀστραπὰς τῆς εὐγλωττίας, τὰς ἐξάρσεις, τὰς αἰφνιδίαις πτώσεις, ἀλλὰ πάντα ταῦτα ὑπὸ κανονικώτερον καὶ ὠραιότερον τύπον. Ἔχει τοὺς καίσαρες ἐπίσης, ἀλλ' οἱ καίσαρες αὐτῆς εἶνε οἱ Τζιάταμ, οἱ Πίττ, οἱ Κάνιγγες, ἰστάμενοι οὐχὶ ἐπὶ κεφαλῆς στρατῶν, ἀλλ' ἐπὶ κεφαλῆς πλειονοψηφιδῶν, ἀνατρεπόμενοι οὐχὶ ὑπὸ στρατῶν, ἀλλ' ὑπὸ πλειονοψηφιδῶν. Δὲν φανεύονται, ἀλλ' ἀποστέλλονται εἰς τὴν βουλὴν τῶν λόρδων. Οὕτως, ἐν τῇ μοναρχικῇ ταύτῃ δημοκρατίᾳ, τὸ πνεῦμα ὑψοῦται χωρὶς νὰ σφετερισθῇ, νὰ ἀφανίσῃ, νὰ ἀνατρέψῃ τὴν πολιτείαν. Ἡ ἀλήθεια διεισδύει, ἀποκαλύπτεται, ἡ ἀνθρωπίνη καρδία συγκινεῖται, ἰκανοποιεῖται, βασιλεύει δὲ ἡ τάξις».

Ἀπέναντι τοιοῦτου πολιτικοῦ ιδεώδους, ποικίλως ἀναγκρισταμένου ὑπὸ τοῦ καθ' ἡμέραν τύπου, ἡ Παλινορθωσις δὲν ἠδύνατο ἢ νὰ καταρρέῃ καθ' ἑκάστην ἐν τῇ δημοσίᾳ συνειδήσει. Εἶχεν ἀπολέσει πᾶν αὐτῆς γόητρον, οὐδ' ἦτο δυνατόν νὰ στηριχθῇ ἄλλως ἢ διὰ τῆς βίας, μέχρι τοῦ πολιτικοῦ τόλμηματος, τὸ ὁποῖον ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἐμελέτων οἱ περὶ τὸν Κάρολον, ὡς τὸ τελευταῖον μέσον τῆς στηρίξεως τοῦ σαλευομένου θρόνου. Ἦδη, ἀρχομένου τοῦ Ἰουλίου, τὰ σημεῖα τῶν κινήσεων καθίσταντο ὁσημέραι καταφανέστερα καὶ ἀπειλητικώτερα· τὸ δημόσιον πνεῦμα ἐξηγείρετο ζωηρότερον, ἐρεθιζόμενον ὑπὸ τοῦ τύπου καὶ τῶν ὁσημέραι ἀνησυχωτέρων καθισταμένων πολιτικῶν συλλόγων, ἰδίως δ' ἀφ' οὗτου τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον, ἐν συνεδριάσει τῆς 7 Ἰουλίου, ἀπεφάσιζε τὸ πολιτικὸν τόλμημα, μεθ' ὅλας τὰς ἀντιθέτους παραινέσεις τοῦ πρίγκιπος Μεττερνίχου καὶ τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου, προβλεπόντων δικαίως ὅτι τὸ πολιτικὸν τοῦτο τόλμημα ἤθελεν ἔχει ἄφρευκτον συνέπειαν τὴν ἀνατροπὴν τῆς δυναστείας.

Ἐπὶ τέλους, ὁ κύβος ἐρρίφθη· ἡ μοναρχία ἔστειλε τὸ χειρόκτιον τοῦ ἀγῶνος κατὰ τῆς ὁσημέραι τολμηροτέρας καθιπταμένης δημοκρατίας. Τῆς 26 Ἰουλίου, ὁ ἐπίσημος Μηνύτωρ ἐδημοσίευε τὰ βασιλικὰ διατάγματα, δι' ὧν ἤρετο ὁ Χάρτης καὶ ἀνατρέπετο τὸ πολιτικὸν καθεστῶς τῆς Παλινορθώσεως· ἡ συνοδύουσα τὰ διατάγματα ταῦτα ἔκθεσις ἦτο βιαία προσβολὴ κατὰ τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου καὶ πρόκλησις κατὰ πάσης ἐλευθέρως διαδηλώσεως τῆς κοινωνίας· «θορυβώτης δημοκρατία, ἔλεγεν, ἧς ἡ ἐπίδρασις ἐκτείνεται μέχρι τῆς νομοθεσίας, τείνει ν' ἀντικαταστήτῃ τὴν κανονικὴν ἐξουσίαν. Αὕτη δεσπόζει τῶν ἐκλογῶν διὰ τῶν ἐφημερίδων καὶ τῶν μακρῶν διακεχυμένων συλλόγων· καθ' ὅσον δ' ἐξαρτᾶται ἀπ' αὐτῆς, παρεμποδίζει τὴν

κανονικὴν ἐξάσκησιν τῶν δικαίων τοῦ στέμματος, ἵνα διαλύσῃ τὴν βουλὴν τῶν ἀντιπροσώπων, τουτέστι κλονίζει τὸ σύνταγμα . . . δὲν ὑπάρχει κυβερνήσις δυναμένη νὰ ἔχῃ ὑπόστασιν, ἄνευ τοῦ δικαίωματος τοῦ λαμβάνειν μέτρα σωτηρίας. Τοῦτο δὲ τὸ δίκαιον εἶνε ἀρχαιότερον τῶν νόμων, διότι ἐδρεύει ἐν τῇ φύσει τῶν πραγμάτων». Τὸ πρῶτον τῶν φονικῶν τούτων διατάγματων διηυθύνετο κατὰ τοῦ τύπου, τοῦ ὑπὲρ πάντων ἄλλην κοινωνικὴν δύναμιν ἐνοχλήσαντος τὴν κυβέρνησιν. «Ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου, ἐλέγχει αἴρεται· οὐδεμίαν ἐφημερίδα, οὐδὲν περιοδικὸν ἢ ἡμιπεριοδικὸν σύγγραμμα, ἰδρυμένον ἢ μέλλον νὰ ἰδρυθῇ, καὶ περὶ οἰουδήποτε ἀντικειμένου πραγματευόμενον, δύναται νὰ δημοσιευθῇ ἐν τῇ μέλλοντι, ἄνευ προηγουμένως ἐξαιτηθείσης ἀδείας ὑπὸ τοῦ τυπογράφου καὶ τοῦ ἐκδότου. Αὕτη δὲ ἡ ἀδεια δέον ν' ἀκνευῶται κατὰ πάντων τριμηθίων, δυναμένη καὶ νὰ ἀνακληθῇ».

Τὸ πρῶτον διάταγμα ἀπέβλεπεν εἰς τὴν κατάρτησιν τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου· τὸ δεύτερον εἰς τὴν διάλυσιν τῆς μάλισ ἐκλεγείσης βουλῆς τῶν ἀντιπροσώπων, διὰ τοῦ τρίτου εἰσήγοντο πολλοὶ περιορισμοὶ εἰς τὸν ἐκλογικὸν νόμον, ἐξαρτωμένης σχεδὸν εἰπεῖν τῆς ἐκλογῆς ἀπὸ τῆς αὐθαριεσίας τῆς κυβερνήσεως, τέταρτον διάταγμα συνεκάλει τὸ Κοινοβούλιον διὰ τὸν μῆνα Σεπτεμβρίου, πέμπτον δὲ καὶ τελευταῖον ἐκάλει εἰς τὸ συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἀριθμὸν τινα ἀκρων ζηλωτῶν τοῦ μοναρχικοῦ καθεστῶτος. Οὕτω τὸ πολιτικὸν τόλμημα εἶχε τελεσθῇ καθ' ὁλοκληρίαν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως· ὑπελείπετο δ' ἤδη νὰ γνωσθῇ ἡ θέσις, ἣν ἔμελλε νὰ λάβῃ τὸ ἔθνος ἀπέναντι τῆς νέας ταύτης καταστάσεως, δι' ἧς ἐνεκκινίετο ἐν Γαλλίᾳ τελείως τὸ σύστημα πραγματικῆς ἀπολύτου μοναρχίας.

Ἡ δημοσιογραφία, ἣτις εἶχε τὴν τιμὴν νὰ προῆρχῃ πρώτη διὰ τῶν διαταγμάτων τούτων, λαμβάνει ἄμα καὶ τὴν πρωτοβουλίαν τῆς διαμαρτυρήσεως κατὰ τοῦ πολιτικοῦ τολμήματος καὶ τῆς σοφιστικῆς ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἐρμηνείας τοῦ 14ου ἀρθροῦ τοῦ συνταγματικοῦ χάρτου: «le roi fait les règlements et ordonnances pour l'exécution des lois et la sûreté de l'état»,¹ καθ' ὃ ἐδικαιολογοῦντο τὰ αὐθαίρετα διατάγματα, τὰ ἐκδοθέντα ὑπὸ τοῦ Καρόλου δεκάτου κατὰ τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου καὶ περὶ νέου ἐκλογικοῦ βουλευτικοῦ νόμου. Οἱ συντάκται τοῦ Ἐθνικοῦ, τῆς Σφαίρας, τοῦ Χρόνου, ἐν οἷς πρωτεύουσιν ὁ Θιέρτος, ὁ Μινιέ, ὁ Πέτρος Λερού, ὁ Κάρολος Ρεμουζά, ὁ Ἀρμάνδος Καρρέλ, ἄνδρες πρωταγωνιστοῦντες ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ ἐν τῇ πολιτείᾳ, συντάττουσιν ἀπὸ κοινοῦ καὶ ὑπογράφουσι μετὰ τῶν πλείστων ἐν Παρισίοις δημοσιογράφων τὴν περιώνυμον ἐκείνην κατὰ τοῦ πολιτικοῦ τολμήματος τῆς κυβερνήσεως διαμαρτύρησιν, ὑπὸ τοῦ Θιέρτου συνταχθεῖσαν, ἣτις ὑπῆρξε τὸ προκινάκρουσμα τῆς ἐπαναστάσεως. Τὸ τέλος τῆς γενναίας ταύτης διαμαρτυρήσεως εἶχεν οὕτως:

1 Ὁ βασιλεὺς κανονίζει καὶ διατάσσει τὰ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νόμων καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς πολιτείας.

« Σήμερον ἡ κυβέρνησις παρεβίβασε τοὺς νόμους, συνεπῶς ἀπελύθημεν τῆς ὑποχρέωσως τῆς εἰς αὐτὴν ὑπακοῆς· θέλομεν προσπαθῆσαι νὰ δημοσιεύσωμεν τὰ φύλλα τῶν ἡμερησίων ἡμῶν, χωρὶς νὰ ζητήσωμεν τὴν ἐπιβληθεῖσαν ἡμῖν ἄδειαν, θέλομεν δὲ ἀποπειραθῆ, ὅπως σήμερον, τοῦλάχιστον, δυναθῶμεν ν' ἀκουσθῶμεν καθ' ἅπασαν τὴν Γαλλίαν.

« Θέλομεν ἐκπληρώσει πᾶν ὅ,τι τὸ καθήκον ἡμῶν ὡς πολιτῶν ἐπιβάλλει.

« Δὲν δυνάμεθα νὰ διαγράψωμεν τὰ καθήκοντα ταῦτα εἰς τὸ παρανόμως διαλυθὲν κοινοβούλιον, ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ τὸ ἐκτεύσωμεν, ἐν ὀνόματι τῆς Γαλλίας, ὅπως στηρίζομενον ἐπὶ τοῦ προφανοῦς δικαίου του, ἀντιστῆ, ὅσον τὸ ἐπ' αὐτῷ, εἰς τὴν παραβίβασιν τῶν νόμων. Τὸ δὲ δίκαιον τοῦτο εἶνε ἐπίσης βέβαιον, ὅσον καὶ ἐκεῖνο, ἐφ' οὗ βασιζόμεθα. Τὸ πεντηκοστὸν άρθρον τοῦ συνταγματικοῦ χάρτου λέγει, ὅτι ὁ βασιλεὺς δύναται νὰ διαλύσῃ τὴν βουλήν τῶν ἀντιπροσώπων, ἀλλ' εἰς τοῦτο εἶνε ἀνάγκη, ὅπως αὕτη ὑφίσταται συνταταγμένη εἰς κοινοβούλιον καὶ συνεδριάζουσιν καὶ ὅπως αὕτη ὑποστηρίξῃ σύστημα δικαιολογοῦν τὴν διάλυσιν αὐτῆς. Ἀλλὰ πρὸ τῆς συγκαλέσεως καὶ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ κοινοβουλίου ὑπάρχουσιν ἐκλογαὶ μόνον. Αἰτιῶν, οὐδαμῶς ὁ συνταγματικὸς χάρτης λέγει, ὅτι ὁ βασιλεὺς δύναται νὰ ἀκυρώσῃ τὰς ἐκλογάς. Διὰ δὲ τῶν δημοσιευθέντων σήμερον δικταγμάτων ἀκυροῦνται αἱ ἐκλογαί, συνεπῶς ταῦτα εἶνε παράνομα, διότι διατάττουσι πρᾶγμα ἀπαγορευόμενον ὑπὸ τοῦ Χάρτου. Οἱ ἐκλεχθέντες ἀντιπρόσωποι, οἱ συγκεκλημένοι διὰ τὴν τρίτην Αὐγούστου, εἶνε καλῶς καὶ προσηκόντως ἐκλελεγμένοι καὶ συγκεκλημένοι. Ἐχουσι τὰ αὐτὰ δίκαια τῶν τῆς προτεράκης. Ἡ Γαλλία ἰσχυρεύει αὐτοὺς νὰ μὴ τὸ λησμονήσωσιν· ὀφείλουσι δὲ νὰ πράξωσι πᾶν ὅ,τι δυναθῶσι, πρὸς κατίσχυσιν τοῦ δικαίου τούτου.

« Ἡ κυβέρνησις ἀπώλεσε σήμερον τὸν χαρακτῆρα τῆς νομιμότητος τὸν ἐπιβάλλοντα τὴν ὑπακοήν. Ἀνθιστάμεθα κατ' αὐτῆς διὰ πᾶν τὸ ἀφορῶν εἰς ἡμᾶς· ἀπέκειται δ' εἰς τὴν Γαλλίαν νὰ κρίνῃ μέχρι τίνος σημείου ὀφείλει νὰ ἐπεκταθῆ ἡ ἰδία αὐτῆς ἀντίστασις. »

Ἡ διακυρασύρησις αὕτη τοῦ τύπου ἐκράτυνε τὸ δημόσιον φρόνημα, ἡ δὲ δυσαρέσκεια τοῦ λαοῦ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν καθίστατο ζωηρότερα, ἰδίως ἔμα ἐγνώσθη ὅτι ὁ δευτὸς τῆς Γαλλοῦζης *Marmont*, ὁ στιγματισθεὶς ἄλλοτε ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος, ὡς ἀνάνδρος ἐγκαταλιπὼν αὐτὸν ἐν ἔτει 1814· καὶ γενόμενος παρζίτιος τῆς πτώσεως τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῆς καταστροφῆς τῆς Γαλλίας, ὅτι ὁ μωρατὸς οὗτος ἀνὴρ, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἐν τῇ δημοτικῇ συνειδήσει ἐσήμαινε προδοσίαν, διωρίσθη διοικητὴς τῆς ἐν Παρισίσις φρουρᾶς. Ὑπῆρχε τι ἀπαίσιον ἐν τῷ διορισμῷ τοῦ ἀνθρώπου τούτου, ὃ δὲ λαὸς τῶν Παρισίων ἐξεληθὼν τῆς φκινομενικῆς αὐτοῦ γαλήνης, ἐπόθει ἤδη τὴν πάλιν. Τὴν ὀργὴν τοῦ λαοῦ ἤρξατο συμμεριζομένη ἐπίσης ἡ τάξις τῶν ἀστῶν, ἧτις ἀπὸ πολλοῦ ἦτο πολεμῶς πρὸς τὴν κυβέρνησιν διατεθειμένη. Ἡ διαταχθεῖσα στρατιωτικὴ κίνησις καὶ αἱ ἐχθρικοὶ περιπολῆαι ἐν

τῆ πόλει τῶν Παρισίων ἐπήνεγκον ἀνάλογον ἀντίδροσιν· ἢ κατὰ τῆς ἐξουσίας ἀντίστασις ἤρχετο ἤδη· ἐρρίπταντο λίθοι κατὰ τῶν στρατιωτῶν, ὀδοφράγματα δὲ ὑψοῦντο ἐν ταῖς κυριωτέραις ὁδοῖς τῆς πόλεως, παρακωλύοντα τὴν ἐλευθέραν τῶν στρατιωτῶν διάβασιν, οἵτινες ἤρξαντο πυροβολοῦντες κατὰ τοῦ λαοῦ τῶν Παρισίων.

Ἡ ἐπανάστασις, ἧς τὰ προοίμια ἐσημάνθησαν ἤδη τῇ 27 Ἰουλίου, καθίστατο γενικωτέρα καὶ ζωηροτέρα τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν. Μεθ' ὅλας τὰς αὐστηρὰς διαταγὰς τῆς αὐλῆς κατὰ τῆς στάσεως, ὁ δούξ τῆς Ῥαγούζης ἦτο λίαν μετριοπαθὴς ἀπέναντι τῆς ἐπανάστατικῆς κινήσεως, ἀπεπειράθη μάλιστα συνεννόησιν τινα μεταξὺ ἐπιτροπῆς τινος ἐκ φιλελευθέρων ἀντιπροσώπων, ἐν οἷς διεκρίνοντο ὁ στρατηγὸς Ακφαγιέτης καὶ ὁ τραπεζίτης Ακρφίττης, καὶ τῆς κυβερνήσεως, ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος. Κάρολος ὁ δέκατος οὐδαμῶς ἐνόει νὰ συνδιαλλαγῆ μετὰ τῆς ἐπανάστασεως· καὶ οὕτως ἡ πάλῃ ἐξηκολούθει βιασιωτέρα· αἷμα ἐχύθη ἤδη, τὸ ὅποῖον καθίστα ἀδύνατον πᾶσαν συνδιαλλαγῆς σκέψιν. Ἡ ἐπανάστασις, ἄτακτος, ἀσύνηκτος, ἐζήτει ἀρχηγόν, ὅστις νὰ διοργανώσῃ αὐτήν, ἱκανὴν ν' ἀγωνισθῆ καὶ ν' ἀντιταχθῆ κατὰ τῶν τακτικῶν ἐπιθέσεων τῆς κυβερνήσεως. Ἐπιτέλους, δέκα συντάγματα ἐκ τοῦ ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς Βανδώρης ἐστρατοπεδευμένου στρατοῦ ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατηγοῦ Γεράρδου, ἀνήκοντος εἰς τοὺς φιλελευθέρους καὶ ἀπολαύοντος μεγίστης δημοτικότητος, ὅστις καὶ ἀπεδέχθη τὴν πρότασιν ταύτην, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ γηραιὸς Ακφαγιέτης, ὅστις οὐδέποτε ἐπαύσατο ἐξασκῶν τὴν ἀρχαίαν γοητείαν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ λαοῦ, ἀνεγνωρίσθη ὡς ἀρχηγὸς τῆς ἐθνοφυλακῆς τῶν Παρισίων ὑπὸ τῆς θριαμβευοῦσης ἐπανάστασεως. Ἐὰ δύο ταῦτα γεγονότα ἐκράτυναν τοὺς ἐνδοιασμοὺς ἐπιτροπῆς τινος ἐκ τῶν ἐπιφανεστῶτων ἀντιπροσώπων τῆς ἀντιπολιτεύσεως, συνεδριαζούσης, καθ' ἣν στιγμὴν ἐγένετο γνωστὸν τὸ γεγονός τοῦτο, ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ τραπεζίτου Ακρφίττου, ὅστις καὶ διατύπωσε παραχρῆμα τὴν ἐπομένην πρότασιν: «Ὁ στρατηγὸς Ακφαγιέτης ἀναλαμβάνει τὴν ἀρχηγίαν τῆς ἐθνοφυλακῆς, ἣν προσήνεγκεν αὐτῷ, ἐν τῷ συμφέροντι τῆς ἀμύνης τῆς πρωτευούσης, ἐγαρίτων πολιτῶν ἐπιτροπεῖα»¹⁾.

Ἐνῶ ἡ ἀντιπαλίτευσις ἐκράτυνετο, ἡ δὲ ἐπανάστασις τοῦ λαοῦ ἐθραιμύευνεν, οἱ περὶ τὴν κυβέρνησιν ἐνέμενον εἰς τὸ αὐτὸ σύστημα τῆς ἀντιστάσεως. Μεθ' ὅλας τὰς περὶ συνδιαλλαγῆς ἀντιθέτους συμβουλὰς τινῶν τῶν περὶ τὴν αὐλήν, ὁ βασιλεὺς, ἐπινεύωντας τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, ἐπανελημμένως ἠρνήθη. «Συνεννόησις μετὰ τῆς στάσεως, ἔλεγεν, εἶνε παραίτησις· ὁ ἀδελφός μου ἀνέβη εἰς τὸ ἱερίωμα ἕνεκα τῶν ὑποχωρήσεών του· δὲν θέλω νὰ τὸν ἀκολουθήσω» οἰκτρὰ ἀντίστασις, ἧτις ἂν δὲν ἦνοιγεν εἰς τὸν ἐπιμένοντα βασιλέα τὴν πρὸς τὸ ἱερίωμα ἄγουσαν, ἀλλ' ὠδήγει αὐτὸν μετ' ὀλίγον εἰς τὴν ἐξορίαν.

1) De Rochau Histoire de la Restauration.

Καθ' ὅσον αἱ ὄροι παράγοντα, ἐπὶ τοσοῦτον πᾶσα συνδιαλλαγὴ μεταξὺ βασιλείας καὶ ἐπαναστάσεως καθίστατο ἀδύνατος· ἀπόπειράι τινες τῶν περὶ τὴν αὐτὴν μετριοφρόνων ἐναυχήσαν, ἕνεκα τῆς ἀκταλογίστου ἐπιμονῆς τῶν περὶ τὸν βασιλέα, οἵτινες οὐδὲ λόγον ἤτελον ν' ἀκούσωσι περὶ συνεννόησεως, καὶ μόνον ἐν τῇ ὑστάτῃ στιγμῇ τῆς κρίσεως ὁ βασιλεὺς ἀπεδέχθη τὴν παραίτησιν τοῦ ὑπουργείου καὶ τὸν σχηματισμὸν νέου, συμπεριλαμβανόμενων τοῦ στρατηγοῦ Γεράρδου καὶ τοῦ Καζιμίρ Περιέρου, οἵτινες προσέζαρχοντες μεταξὺ τῆς μετριοφρονος ἀντιπολιτεύσεως, ὡς ἐκ τῆς περιωπῆς αὐτῶν καὶ τῆς θαρρύτητος, ἠδύναντο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα νὰ ἐπενέγκωσι τὴν ποθουμένην συνδιαλλαγὴν μεταξὺ ἔθνους καὶ βασιλείας. Ἄλλ' ἡ ὀνομασία αὐτῶν ὡς ὑπουργῶν ὡς καὶ ἡ ἄρτις τῶν περιωνόμων διαταγμάτων, ὧν τινὰ ἰδίως προεκάλεσαν τὴν κατὰστασιν ταύτην, μετὰ πολλοὺς διαταγμοὺς ἐπιτευχθεῖσιν παρὰ τοῦ βασιλέως, δὲν ἐπήνεγκε τὸ ἀνεκμενόμενον ἀποτέλεσμα. Ἡ ἐπαναστάσις εἶχεν ἤδη τελευτήσῃ πλήρῃς κατὰ τὰς τρεῖς ταύτας ἡμέρας τῆς πύλης· οὐδεμίαν ἦτο δυνατὴ πλέον ἀπισθοχώρησις, μόνον δὲ ἡ μεταβολὴ τῆς δυναστείας ἠδύναντο νὰ ἐπενέγκῃ τὴν γαλήνην εἰς τὸ δημόσιον πνεῦμα. Τοιαύτη ἦτο ἡ γνώμη κατ' ἐξοχὴν τῶν συντακτῶν τοῦ α' ἔθνικοῦ » Θιέρσου καὶ Μινιέ, ἣν ἀσπάζετο καὶ ὁ μέγας ἰσχύων κατὰ τὰς στιγμὰς ἐκείνας Λαφρίτης, ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ὁποίου συνήρχετο ἡ ἐπιτροπεία τῆς βουλῆς τῶν ἀντιπροσώπων. Ἄυτη δὲ ἡ γνώμη καὶ κατίσχυσεν ἐπὶ τέλους, ἀφροῦ ἡ βασιλεία τῶν Βουρβόνων δὲν εἶχε τὴν πρόνοιαν νὰ συνδιαλλαγῇ ἐγκαίρως μετὰ τῆς ἐπαναστάσεως, πρὶν ἢ αὕτη θριαμβεύσασα καθ' ὁλοκληρίαν, καταστῆ ἀπαιτητικωτέρη, εἰς οὐδεμίαν πλέον ἐρχομένη συνεννόησιν μετὰ τῆς καταπιπτούσης βασιλείας.

Ἄλλὰ τί ἐζήτει ὠριμμένως ἡ ἐπαναστάσις; ὑπὲρ τίνος ἀρχῆς ἀνελάμβανε τὸν ἀγῶνα, καὶ ὁποῖον κυβερνητικὸν σύστημα ἔμελλε ν' ἀντικαταστήσῃ ἀντὶ τῆς δυναστείας τῶν Βουρβόνων; Ἄπαντα τὰ γεγονότα τῶν τελευταίων τούτων ἡμερῶν ἐπῆλθαν τοσοῦτον αἰφνίδια καὶ ἀπρόοπτα, ἄνευ προεβουλευμένης τινός πολιτικῆς ἐργασίας, ὥστε οὐδεμίαν ὀριστικὴν σκέψιν ἐγένετο μετὰ τῶν προεζαρχόντων ἀνδρῶν τῆς μεταβολῆς περὶ τοῦ ἀντικαταστήσοντος τὴν πίπτουσαν κυβέρνησιν νέου πολιτικοῦ συστήματος. Κατὰ τὰς τρεῖς τελευταίας τῆς ἐξεγέρσεως ἡμέρας, ἡ δημοσία γνώμη ἦτο ἀπητηχολημένη μᾶλλον διὰ τὸ ἐνεστώδες, διὰ τὴν διεξαγομένην πύλην μεταξὺ λαοῦ καὶ κυβερνήσεως, ἢ διὰ τὸ μέλλον· ὁ τύπος ἀνέγραφε κατὰ πᾶσαν πρῶτην τὰ συμβαίνοντα, ἀλλ' οὐδεμίαν ἐξέφραζε γνώμην περὶ τοῦ ποιητέου μετὰ τὴν νίκην· τὸ πολὺ πολὺ μόνον ἐφημερίαις τις ἐξαιρούσῃ τὴν ἀνδρείαν καὶ γενναιωφυσίαν τοῦ ἀγωνιζομένου λαοῦ κατὰ δεσποτισμοῦ, οὐδένα ἔχοντας λόγον ὑπὸξέσεως, ἐζήτει τὴν τρίχρουν σημαίαν, τὸ ἐπαναστατικὸν πορθο σῦμβολον τοῦ νέου κοινωνικοῦ καὶ πολιτικοῦ βίου του, ἀλλ' ἀορίστως, χωρὶς νὰ διατυπώσῃ ὀριστικώτερον τι καὶ εὐκρινέστερον διαγεγραμμένον πολιτικὸν πρόγραμμα.

Βεβαίως τὸ σύμβολον τοῦτο τῆς νίκης ἐμελλε νὰ ᾔηνε ἅμα τὸ σύμβολον ριζικωτέρας πολιτικῆς μεταβολῆς, οὐχὶ δ' ἀπλῶς μόνον εἰδικαί τινες παραχωρήσεις ἀπὸ τῆς κυβερνήσεως. Τοῦτο δ' ἦτο ἀκριβῶς καὶ τὸ πνεῦμα τῶν ἀγωνιζομένων ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις κατὰ τῆς δυναστείας τῶν Βουρβόνων· ἀλλ' οὐδεμίαν ἐφημερίαν ἐξέφραζε τὴν περὶ τοῦ ζητήματος τῆς διαδοχῆς γνώμην τῆς, ἵνα μὴ διεγείρῃ ὑπονοίας καὶ ἀντιδράσεις. Ὁ «Ἐθνικός», τὸ τολμηρώτατον τῶν ὀργάνων τοῦ τύπου κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καὶ τὸ μείζονα ἐξασκοῦν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς δημοσίας γνώμης, ἐτήρει ἀξιοσημείωτον σιγὴν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ· μόνον δ' οἱ συντάκται αὐτοῦ ὑπεδείκνυον ἤδη ἐν ἰδιαιτέροις αὐτῶν συνδιαλέξεσι τὸν Λουδοβίκον Φίλιππον, τὸν ἐκ τοῦ οἴκου τῆς Αὐρηλίας, ὡς τὸν ἄριστον ν' ἀναβῆ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Γαλλίας, καθὼς ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ δυνάμενον νὰ συμβιβάσῃ τὸ κῦρος τῆς μοναρχικῆς παραδόσεως μετὰ τῶν ἀρχῶν τῆς νεωτέρας πολιτείας διὰ τῆς ἐλευθέρως ἐκλογῆς αὐτοῦ παρὰ τῆς Γαλλίας. Οὕτως ἡ ὑπόδειξις αὕτη τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου, ὡς τοῦ καταλληλοτάτου ν' ἀναλάβῃ τὸ βουρβωνικὸν στέμμα, οὐδαμῶς ὑπῆρξεν ἀπόρρεια λολογισμένης καὶ προεβουλευμένης ἐκφράσεως τῆς δημοσίας γνώμης, ἀλλὰ τυχαῖον γεγονός, κρύφα καὶ κλοπηδὸν ἀρπάσαν τὴν ψῆφον καὶ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ ἔθνους. Ὁ λαὸς τῶν Παρισίων ἐπολέμησεν ἐκθύμως κατὰ τῆς παλινορθώσεως, ἀλλὰ δὲν εἶχε διατυπώσει ὠρισμένως, ἀκριβῶς τὴν βούλησιν αὐτοῦ περὶ τῆς μελλούσης συντάξεως τῆς χώρας. Τὴν ἔλλειψιν δὲ τούτην ἐγνώρισεν ἐπιτηδεύων νὰ ἐπωφεληθῇ ἡ φατρία τῶν Αὐρηλιανῶν, οἵτινες, συνελθόντες ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ τραπεζίτου Laffitte ἐσχέθησαν περὶ τῆς ἀναρρήσεως τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου εἰς τὸν θρόνον τῆς Γαλλίας, πρὶν ἢ ἡ δημοκρατικὴ μερίς συνεργομένη μετὰ τὸν ἀγῶνα, καὶ συσχεπτομένη περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς χώρας, διατυπώσῃ τὴν ἰδίαν αὐτῆς βούλησιν, καὶ εὐχερέστερον κατορθώσῃ νὰ ἐπιβάλλῃ τὰς ἀρχὰς αὐτῆς εἰς τὴν δημοσίαν συνείδησιν. Μετὰ μικρὰν συζήτησιν, ὁ Λουδοβίκος Φίλιππος ἐγένετο ἀποδεκτὸς ὡς ὁ μέλλων βασιλεὺς τῆς Γαλλίας. Καὶ ἤδη ἐπὶ τῶν ὁδῶν τῶν Παρισίων ἀνεγινώσκετο ἡ ἀκόλουθος προκήρυξις ὑπὲρ τοῦ παλίου βασιλείου:

«Κάρολος ὁ δέκατος δὲν δύναται πλέον νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Παρισίους· ἐπέτρεψε νὰ ρεύσῃ τὸ αἷμα τοῦ λαοῦ.

«Ἡ δημοκρατία ἤθελεν ἐκθέσει ἡμᾶς εἰς τρομερὰς θυέλλας· ἤθελε διατρέσει ἡμᾶς μετὰ τῆς Εὐρώπης.

«Ὁ δούξ τῆς Αὐρηλίας οὐδέποτε ἠγωνίσθη ἐναντίον ἡμῶν.

«Ὁ δούξ τῆς Αὐρηλίας εἶνε πολίτης βασιλεὺς.

«Ὁ δούξ τῆς Αὐρηλίας εἶχε βασιτάσει εἰς τὸ πῦρ τὴν τρίχουν σημαίαν· ὁ δούξ τῆς Αὐρηλίας δύναται μόνος νὰ βασιτάσῃ αὐτὴν καὶ σήμερον πάλιν. Δὲν θέλομεν ἄλλους.

«Ὁ δούξ τῆς Αὐρηλίας δὲν εἶνε ἐναντίος. Περιμένει τὸν πόθον μας. Ἄς

ἐκφράσωμεν λοιπὸν τὸν πόθον τοῦτον, ἐκεῖνος δὲ θέλει ἀποδεχθῆ τὸν Χάρτην, ὅπως ἐνοήσαμεν αὐτὸν καὶ ἠθελήσαμεν. Θέλει καὶ λάβῃ τὸ στέμμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Γαλλικοῦ λαοῦ.

Ἡ τεχνικωτάτη αἴτη προκήρυξις δὲν ἠδύνατο ἢ ταχέως καὶ ἐπενέγκῃ τὰ δι' αὐτῆς ἐπιζητούμενα ἀποτελέσματα. Δὲν συνεδέστο τῶντι ὁ ὑποψήφιος στενῶς μετὰ τῶν ἀγαμνήσεων τῆς δημοκρατίας, δὲν ἦτο ὁ υἱὸς τοῦ περικλήτου Φιλίππου τῆς Ἰσότητος, ὁ δι' ἐλαχίστων συνδεόμενος σχέσεων πρὸς τὸν πρωτότοκον κλάδον τῆς βουρβωνικῆς δυναστείας; Ἡ ἐκλογὴ ἦτο κατάλληλος, ὁ δὲ λαὸς ἀπεδέχετο αὐτήν, ἐλλείποντος ἑτέρου ὑποψηφίου. Ὑπελείπετο μόνον ἢ ἐπίσημος ἀποδοχὴ τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου. Πρὸς τοῦτον, μεθ' ἑτέρων δύο, μετέβη αὐτὸς ὁ Θιέρσος εἰς τὴν ἐν Neuilly κατοικίαν αὐτοῦ, ἄνευ πολλῆς δυσχερείας κατορθώσας καὶ πείσῃ αὐτὸν εἰς τὴν ἀποδοχὴν τοῦ ὑπὸ τῆς βουλήσεως τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ προσφερομένου αὐτῷ στέμματος. Ὁ αὐρηλιανὸς πρίγκηψ ἀπεδέχθη τὴν προσφορὰν ταύτην, πλήρης δ' ἐλπίδων ὁ ἀρχισυντάκτης τοῦ Ἐθνικοῦ ἐπανήρχετο εἰς Παρισίους, κομίζων εἰς τοὺς φίλους αὐτοῦ καὶ ἀμόρφονας τὰ εὐχγγέλια τῆς ἐπιτυχίας. Ὁ Λουδοβίκος Φίλιππος μετέβη εἰς Παρισίους ὡς τοποτηρητῆς τοῦ χηρεύοντος θρόνου τῆς Γαλλίας, ἕνεκα τῆς ἐξώσεως Καρόλου τοῦ δεκάτου, πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως καὶ πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ἐμφυλίου πολέμου καὶ τῆς ἀναρχίας. Οἱ δὲ ἐν Παρισίοις διαμένοντες ἀντιπρόσωποι τῆς Γαλλίας, μετὰ βραχεῖαν συνδιάσκεψιν, συνέταξαν καὶ ἀπηύθυναν τὴν ἐπομένην προκήρυξιν εἰς τὸν γαλλικὸν λαόν. Ἦτο τὸ πρόγραμμα τῆς νέας τῶν πραγμάτων τάξεως, τῆς ἐγκαινιζομένης διὰ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Ἰουλίου. Συντάκται τῆς προκηρύξεως ταύτης ἦσαν τέσσαρες τῶν διαπρεπεστάτων ἡγετῶν τῆς πολιτικῆς μερίδος, ὑπὸ τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἀποίας ἐτελέσθη κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦντο ἡ νέα μεταβολή: ὁ Βενιαμὶν Κωνσταντῖος, ὁ Μπεράρ, ὁ Βιλλεμαξῖνος, ὁ Γυιζῶτος. Ἡ προκήρυξις ἐξετίθει καὶ ἐπηγγέλλετο εἰς τὸν γαλλικὸν λαόν τὰ ἀκόλουθα, ἐν οἷς ἰδίως ἐκφράζονται αἱ ἀρχαὶ καὶ αἱ πεποιθήσεις τῆς μερίδος, ἣτις εἶχε κυβερνήσει τὴν Γαλλίαν κατὰ τὰ δέκα ὀκτὼ ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου.

« Γάλλοι! Ἡ Γαλλία εἶναι ἐλευθέρα. Ὁ ἀπολυτισμὸς ἀνύψωσε τὴν σημαίαν αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ ἥρωϊκὸς λαὸς τῶν Παρισίων κατέβηκεν αὐτήν. Οἱ πρόσβληθέντες Παριῖσιοι, ὀπλισθέντες ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς ὑποθέσεως, ἣτις μάτην εἶχε θριαμβεύσει κατὰ τὰς ἐλλογὰς, κατήνεγκον τὴν νίκην. Δύναμις σφετερισθεῖσα τὰ ἡμέτερα δίκαια, ἐνοχλήσασα τὴν ἡμετέραν γαλήνην, ἠπεῖλει συγχρόνως τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν τάξιν. Ἐπαναλαμβάνομεν καὶ πάλιν τὴν κτήσιν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς τάξεως. Οὐδὲν πλέον ἔχομεν καὶ φοβώμεθα περὶ τῶν καλῶς κτηθέντων δικαίων ἡμῶν· οὐδὲν δὲ κώλυμα ὑφίσταται μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν ὑπαλειπομένων ἡμῖν εἰσέτι δικαίων.

« Κυβέρνησις, ἀνυπερθέτως ἐγγυωμένη ἡμῖν τὰ ἀγαθὰ ταῦτα, εἶνε ἡ πρωτίστη σήμερον τῆς πατρίδος ἀνάγκη. Γάλλοι, οἱ ἐκ τῶν ὑμετέρων ἀντι-

προσώπων ἐν Παρισίοις ἤδη διατελοῦντες συνήλθον, καὶ ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ κανονικῆς τῶν βουλῶν συνόδου, ἀνέστηκαν τὴν λειτουργίαν τοποτηρητοῦ τοῦ κράτους εἰς ἄνδρα ὑπὲρ τῆς Γαλλίας μόνον πολεμήσαντα, τὸν κύριον δούκα τῆς Αὐρηλίας. Ἐν τῇ σκέψει δ' αὐτῶν τοῦτο εἶνε τὸ μόνον μέσον, τὸ δυνάμενον νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ταχεῖαν ἐπιτυχίαν τῆς νομιμωτάτης ἀμύνης διὰ τῆς εἰρήνης.

« Ὁ δούξ τῆς Αὐρηλίας εἶνε ἀρωσιωμένος εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ συντάγματος. Προησπίσθη αἰείποτε τὰ συμφέροντά του, καὶ ὁμολογεῖ τὰ δόγματά του· θέλει τηρήσει εὐλαβῶς τὰ ἡμέτερα δίκαια, διότι ἀφ' ἡμῶν θέλει τὰ ἴδια αὐτοῦ λάβει. Θέλομεν δ' ἐξασφαλίσαι ὑπὲρ ἡμῶν διὰ τῶν νόμων πάσας τὰς ἀναγκαίας ἐγγυήσεις, ὅπως καταστήσωμεν τὴν ἐλευθερίαν ἰσχυράν καὶ διαρκῆ :

« Τὴν ἐπικυρότησιν τῆς ἐθνοφρουρᾶς ἐπὶ συμμετοχῇ τῶν ἐθνοφρουρῶν διὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν βαθμοφόρων.

« Τὴν συμμετοχὴν τῶν πολιτῶν ἐν τῷ σχηματισμῷ τῆς δημοτικῆς καὶ ἐπαρχιακῆς διοικήσεως.

« Τὸ ὄρκωτικὸν δικαστήριον ἐν ταῖς ἀδικήμασι τοῦ τύπου.

« Τὴν νομίμως ὀργανωμένην εὐθύνην τῶν ὑπουργῶν καὶ τῶν ὑπαδεστέρων ὑπαλλήλων.

« Νόμιμον ἐξασφάλισιν τῆς στρατιωτικῆς τάξεως.

« Τὴν ἐκ νέου ἐκλογὴν τῶν διορισθέντων ἀντιπροσώπων εἰς δημοσίας λειτουργίας.

« Θέλομεν συντελέσει ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς πολιτείας εἰς πᾶν προσήκουσαν ἀνάπτυξιν τῶν ἡμετέρων θεσμῶν.

« Γάλλοι, ὁ δούξ τῆς Αὐρηλίας ἀφ' ἐαυτοῦ ἤδη ἐλάλησεν, ἡ δὲ γλῶσσα αὐτοῦ εἶνε ἀνταξίαν χώρας ἐλευθέρας. Σὺς λέγει, ὅτι αἱ βουλαι συγκληθῶνται. Αὗται δὲ θέλουσι σκεφθῆ περὶ τῶν μέσων, τῶν ἀναγκαιῶν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν νόμων καὶ εἰς τὴν στερέωσιν τῶν δικαίων τοῦ ἔθνους.

« Ὁ Χάρτης ἀπὸ τοῦδε ἔσται ἀλήθεια. »

Συγχρόνως δὲ ὁ δούξ τῆς Αὐρηλίας ἐποίησεν τὴν ἐπομένην προκήρυξιν εἰς τὸν γαλλικὸν λαόν, ὡς τοποτηρητῆς τοῦ χηρέοντος βασιλικοῦ θρόνου :

« Οἱ ἐν Παρισίοις παρόντες ἀντιπρόσωποι ἐξέφρασαν τὴν εὐχὴν νὰ μὲ ἴδωσι μεταβαίνοντα μεταξὺ αὐτῶν, ἐν ἀναλλάξ τὰ καθήκοντα γενικοῦ τοποτηρητοῦ. Ἦλθον ἀδιστακτικῶς νὰ συμμερισθῶ τοὺς κινδύνους σας, καὶ νὰ τεθῶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἡρωϊκοῦ τούτου πληθυσμοῦ, σκοπῶν νὰ καταβάλω πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς ἀπαλλαγὴν ὑμῶν ἀπὸ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου καὶ τῆς ἀναρχίας. Εἰσερχόμενος εἰς Παρισίους, ἔφερον ὑπερηφάνως τὰ ἐνδοξα χρώματα, τὰ ὅποια ὑμεῖς ἀνελάθετε ἐκ νέου, καὶ τὰ ὅποια αὐτὸς ἐγὼ ἄλλοτε ἐπὶ μακρὸν χρόνον εἶχον φέρει. Αἱ βουλαι θέλουσιν ἀμέσως συγκληθῆ καὶ συζητήσῃ περὶ τῶν μέσων, ὧν ἡ ἐφαρμογὴ εἶνε ἀναγκασία πρὸς ἐμπέ-

δωσιν τῆς βασιλείας τῶν νόμων καὶ τῆς τηρήσεως τῶν δικαίων τοῦ ἔθνους.
Ὁ δὲ χάρτης ἔσται ἀπὸ τοῦδε ἀλήθεια.

Λουδοβίκος Φίλιππος

δοῦξ τῆς Αὐρηλίας.

Οὕτως ὁ δευτέρουτος κλάδος τοῦ οἴκου τῶν Βουρβόνων, ὁ οἶκος τῆς Αὐρηλίας, ἀνευ πολλῆς συζητήσεως, οἶονε! ἐν πλήρει παραδοχῇ τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ, ἀνεξιβάλλετο ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Γαλλίας, χάρις εἰς τὴν δραστηριότητα καὶ τὴν ἐτοιμότητα τοῦ πνεύματος εὐκρίθμων τινῶν μελῶν τοῦ φιλελευθέρου κόμματος, πρωταγωνιστητῶν τελευταίως ἐν τῷ κατὰ τῆς Παλινορθώσεως ἀγῶνι· ἡ προκήρυξις τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ νομοθετικοῦ σώματος ὑπὲρ τοῦ πρίγκιπος τῆς Αὐρηλίας ὑπεδείκνυεν εἰς τὸν γαλλικὸν λαὸν οὐχὶ τὸν προσωρινὸν τοποτηρητὴν τοῦ θρόνου, ἀλλὰ τὸν μέλλοντα βασιλέα· μετὰ τὴν ὁμόφωνον ἀποδοχὴν τῆς προκηρύξεως ταύτης, τὸ νομοθετικὸν σῶμα ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς τὰ βασιλικά ἀνάκτορα, ἔνθα εἶχεν ἐγκατασταθῆ ὁ δοῦξ τῆς Αὐρηλίας. Ἡ ἐθνικὴ ἀντιπροσωπεία ἐγένετο δεκτὴ φιλοφρονέστατα ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος. «Κύριοι, εἶπεν αὐτοῖς ἐπὶ τέλους, αἱ ὑφ' ὑμῶν προκηρυττόμεναι ἀρχαὶ εἶνε αἱ ἰδικαί μου. . . θέλω ἐργασθῆ ὡς ὑμεῖς καὶ μεθ' ὑμῶν πρὸς εὐτυχίαν τῆς Γαλλίας.» Οὕτως ἡ κωμῶδις ἔληγεν ὑπὲρ τοῦ πρίγκιπος τῆς Αὐρηλίας, ἀναλαμβάνοντος πράγματι τὰ σκῆπτρα τοῦ βουρβωνικοῦ θρόνου· ὁ υἱὸς τοῦ Φιλίππου τῆς Ἰσότητος ἐγίνωσκε κάλλιστα τὸν γαλλικὸν λαόν· οὕτω δὲν ἐδίστασεν ἐν τῷ δημαρχείῳ, ἔνθα μετέβη πρὸς ἐπισκέψιν τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐθνοφυλακῆς Λαφαγέτου, νὰ διατυπώσῃ τὴν ὁμολογίαν τῆς δημοκρατικῆς αὐτοῦ πίστεως ἐνώπιον ἐκείνου, τὸν ὁποῖον αὐτὸς, ἀρχαῖος ἐθνοφύλαξ, μετέδκινε νὰ χαιρετήσῃ ὡς τὸν παλιὸν αὐτοῦ ἀρχηγόν· ὁ εὐπλάνητος γέρον στρατηγός, ὅστις οὐδέποτε εἶχε λησμονήσει τὰ δημοκρατικὰ ιδεώδη τῆς πρώτης νεότητος, μεθ' ὅλας τὰς περιπετείας τοῦ βίου του, κατεθέλχθη ἐκ τῆς προσποιητῆς ἀρελαίας καὶ εἰλικρινείας τοῦ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου, μεθ' ὅλας δὲ τὰς πρὸς αὐτὸν μομφὰς τῶν φίλων του, ὡς ἐγκαταλιπόντα τὰς παλαιὰς αὐτοῦ πολιτικὰς παραδόσεις, ἔτι μᾶλλον κατεθέλχθη, ὅτε τὴν ἐπομένην ἡμέραν τῆς πρὸς αὐτὸν ἐπισκέψεως τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου, μετέβη παρ' αὐτῷ πρὸς ἀνταπόδοσιν τῆς ἐπισκέψεως. «Γινώσκετε, τῷ εἶπεν» ὅτι εἶμαι δημοκρατικός, καὶ ὅτι θεωρῶ τὸ πολίτευμα τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ὡς τὸ τελειότατον τῶν ὑφισταμένων—Σκέπτομαι ὡς ὑμεῖς, ἀπεκρίθη ὁ δοῦξ, εἶνε ἀδύνατον νὰ διῆλθε τις δύο ἔτη ἐν Ἀμερικῇ καὶ νὰ μὴ φρονῇ οὕτω· ἀλλὰ πιστεύετε, ὅτι ἐν τῇ συγχρόνῳ καταστάσει τῆς Γαλλίας, καὶ συμφώνως πρὸς τὴν καθολικὴν γνώμην, συμφέρει ἡμῖν ν' ἀποδεχθῶμεν αὐτό;—Οὐχί, τῷ ἀπεκρίθη ὁ στρατηγός· ὁ γαλλικὸς λαὸς ἔχει ἀνάγκην δημοτικοῦ θρόνου, περιβεβλημένου ὑπὸ δημοκρα-

τικῶν θεσμῶν, καθ' ὅλοκληρίαν δημοκρατικῶν. — Οὕτως ἐννοῶ καὶ ἐγὼ αὐτὸν, ἀπεκρίνετο ὁ πρίγκηψ.»¹

Ὁ στρατηγὸς Λαφαγέτης ἦτο ὁ ἐπιφανέστατος τῶν δημοκρατικῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης· ὁ ἱπποτικὸς αὐτοῦ χαρακτήρ, αἱ δημοκρατικαὶ αὐτοῦ παρὰδόσεις, τὸ περιφανές πρόσωπον, τὸ ὁποῖον παρέστησε καὶ ἐν Ἀμερικῇ, λαμπρῶς ἀγωνισθεὶς ὑπὸ τὰς σημαίας τοῦ Βασιγκτῶνος, καὶ ἐν Γαλλίᾳ, κατὰ τοὺς χρόνους τῆς μεγάλης ἐπανάστασεως, διατηρήσας ἀπώτον τὸ φρόνημα καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῶν δοκιμασιῶν τῆς θουελλώδους ἐκείνης ἐποχῆς, ἐν μέσῳ τῶν ὑπερβολῶν, τῶν ἀποπλανήσεων καὶ τῶν ἀποστασιῶν τῶν συγχρόνων του, πάντα ταῦτα τὰ προσόντα ἐτήρησαν τὴν δημοτικότητα τοῦ ἀνδρός ἀθικτον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦτον πάσης ὑποψίας καὶ δισταγμοῦ· τὸ κύρος αὐτοῦ παρὰ τῆ ἰδίως δημοκρατικῇ μερίδι ἦτο μέγα· ἐντεῦθεν ἡ προσχώρησις αὐτοῦ πρὸς τὸν Λουδοβίκον Φίλιππον, ἡ ὑποστήριξις αὐτοῦ ἐν τῇ κρίσιμῳ ἐκείνῃ στιγμῇ, συνετέλεσε μὲν εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῆς νέας μοναρχίας, ἐπήνεγκε δὲ τὴν πλήρη τῆς δημοκρατικῆς μερίδος ἐξασθένωσιν. Ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ δουκὸς τῆς Αὐρηλίας ἐνθουσιασμῷ αὐτοῦ ὁ Λαφαγέτης ἀπήγγειλε τὸν γνωστὸν ἐκεῖνον λόγον, ὃν τρεσάκις ἐξεμεταλλεύθη βραδύτερον τὸ νέον καθεστῶς ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τὸν πολίτην βασιλέα: «Ἡ Γαλλία ἔχει ἀνάγκην θρόνου περιβεβλημένου διὰ δημοκρατικῶν θεσμῶν.» Πολλοὶ τῶν φίλων αὐτοῦ ἀπεδέχθησαν τὸν νέον τοῦτον πολιτειακὸν τύπον, τὴν συνδιπλασίωσιν τῆς ἐλευθερίας μετὰ τῆς αὐθεντίας, τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς μοναρχίας, τοῦ ἀρχαίου καὶ τοῦ νεωτέρου πνεύματος, ἡκιστα προαισθανόμενοι οἷα πράγματα ἔμελλε νὰ παράσχη τῇ Γαλλίᾳ πολιτειακὸν σύστημα, κατ' ἀπομίμησιν ξένων προτύπων, ἐχόντων τὸν λόγον ἐν ἰδίᾳ ἱστορικῇ ἐξελίξει καὶ ἰδιοφυίᾳ, δημιουργηθὲν, ζητοῦν νὰ συμβιδάσῃ τὰ ἀντίθετα, τὸ προνόμιον μετὰ τοῦ δικαίου, τὴν παρὰδοσιν μετὰ τῆς ἐπιστήμης, καὶ περὶ τοῦ ὁποῖου τοσοῦτον ἀληθῶς ἐξεφράσθη ἀπὸ παλαιάτου ἤδη χρόνου ὁ Γάκιτος: «Ἐν ἀπάσαις ταῖς χώραις καὶ πόλεσι κέκτηνται τὴν κυβερνητικὴν ἐξουσίαν ὁ λαὸς, ἡ ἀριστοκρατία ἢ μοναρχία· ἐν πολίτευμα δὲ ἀπὸ τῶν τριῶν τούτων συντεθειμένον καὶ ἀρμονικῶς συνηνωμένον, ἐξυμνεῖται μᾶλλον ἢ πραγματοῦται, ὁπότεν δὲ τοῦτο συμβαίνει, οὐδεμίαν δύναται νὰ ἔχη διρκείας βεβαιότητα.»²

Οὕτως ἐνῶ μόνος ὁ Ἀρμάνδος *Marrast*, ὁ τοσοῦτον μέλλων νὰ πρωταγωνιστήτῃ βραδύτερον ἐν τῷ ἀγῶνι κατὰ τῆς Ιουλιανῆς μοναρχίας καὶ ἐν τῇ ἐπανάστασει τοῦ 1848, μόνος διὰ τοῦ «Βήματος» προσέβαλλε τὴν νέαν κυβέρνησιν τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου, τὸ δημοκρατικὸν κόμμα, στερηθὲν τοῦ φυσικοῦ ἀρχηγοῦ του ἔμενε σχεδὸν ἐν ἀπραξίᾳ. Εἶπον ἀνωτέρω,³ ὅτι ὡς εἶχον

1 Duvergier de Hauranne Histoire du Gouvernement parlementaire en France. Tom. 40ème, 624.

2 Annales IV, 83.

3 Ἴδ. σελ. 442.

κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὰ πράγματα ἐν Γαλλίᾳ, δυσχερεστάτη περίστασις ἢ ἐπιτυχία τῆς δημοκρατίας· πρῶτον ἢ ἐποχὴ ἐκείνη, καθ' ἣν ἀφορᾷ εἰς τὴν πολιτικὴν σύνθεσιν τῆς κοινωνίας, διεκρίνετο ἐπὶ ἀγγλομανίᾳ, νόσῳ, ἣτις δὲν διέφυγε τὴν μούσαν τοῦ μεγάλου δημοτικοῦ ποιητοῦ *Beranger*, ἀνακράζοντος μετὰ τοῦ χαρακτηρίζοντος αὐτὴν σαρκασμοῦ, *en France soyons Français*. ἔπειτα μετὰ τὸ νικητικὸν τῆς δημοκρατικῆς ἐπαναστάσεως, μετὰ τὰς γενομένας ἐν αὐτῇ ὑπερβολάς, ἐζητεῖτο ὑπὸ πάντων τῶν ἐνδιαφερομένων ἐν τῇ ἐπικρατήσῃ τῆς κοινωνικῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς τάξεως μέτρον τι καθόλου πολιτικόν—*le juste milieu*—, δυνάμενον νὰ ἰσορροπήσῃ τὰς ὑπερβολὰς τῆς μοναρχικῆς αὐθεντείας καὶ τῆς δημοκρατικῆς ἐλευθερίας· τοῦτο δὲ τὸ μέτρον ἐνομήσθη ὑπάρχον κατ' ἐξοχὴν ἐν τῷ ἀγγλικῷ πολιτεύματι, κατόπιν μακρᾶς καὶ λαμπρᾶς ἐπιτυχίας· ἦτο ἡ δικάσις τῆς *Μάγχης*, κατὰ τὴν ἀπειλὴν τοῦ *Θιέρτου*, κρείττων τῆς διαδόσεως τοῦ ἀτλαντικοῦ, ἣν ὠνειροπόλουν τὰ τολμηρότερα πνεύματα τῆς ἐποχῆς. Πρῶτος ὁ *Μοντέσκιος* ἀπεκάλυψεν ἰδίως τὸν ὀργανισμόν αὐτοῦ ἐν ταῖς λαμπραῖς σελίδι τοῦ «*Πνεύματος τῶν Νόμων*». ἐν δὲ τοῖς χρόνοις τῆς *Παλινορθώσεως*, καθιερωθὲν κατὰ τὸ μᾶλλον κατ' ἥττον διὰ τοῦ *Χάρτου*, μελετηθὲν καὶ σχολιασθὲν ὑπὸ τῶν ἐμβριθεστέρων πολιτικῶν φιλοσόφων καὶ δημοσιολόγων, εἶχε καταστῆ ἡ σημαία τῆς τρίτης τάξεως, ἀναλαβούσης ἤδη τελείαν πολιτικὴν ζωὴν καὶ ζητούσης νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ πρόγραμμά αὐτῆς ἐν τῇ γαλλικῇ κοινωνίᾳ· ἀπέναντι τοῦ βεβύματος τούτου τῶν ιδεῶν, ἡ δημοκρατικὴ ιδέα ὠπισθοχώρησεν· διότι οἱ ἐκπροσωποῦντες αὐτὴν ἄνδρες δὲν εἶχον τὴν βαρύτητα τῆς ἀξίας ἢ τοῦ ὀνόματος, ἵνα σύρῳσιν ὀπισθεν αὐτῶν τὴν δημοσίαν γνώμην, καὶ νὰ κατισχύσωσιν ἐπὶ τῆς γαλλικῆς κοινωνίας.

Οὕτως ἄνευ πολλῆς ἐργασίας καὶ περιπετειῶν ἐτελεῖτο ἡ νέα πολιτικὴ μεταβολὴ ἐν Γαλλίᾳ. Τὴν 31 'Ιουλίου ἐσχηματίζετο ἡ νέα κυβέρνησις τοῦ γενικοῦ τοποτηρητοῦ τοῦ βασιλείου, ἣτις ἐμελλε νὰ διατάξῃ τὴν σύγκλησιν τῶν ἐκλογικῶν σωμκειῶν, ἵν' ἀποφανθῶσι διὰ τῶν ἀντιπροσώπων των περὶ τῆς νέας κτκττάσεως. Ταῦτοχρόνως δὲ ὁ στρατηγὸς *Λαφαγέτης* διὰ προκηρύξεώς του ἀνήγγελλε τὸ γεγονός τοῦτο εἰς τοὺς πολίτας τῶν *Παρισίων*, ὑποσχόμενος ὅτι ἡ νέα αὕτη τῶν πραγμάτων κατάστασις ἀγγυᾷ τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ἰσότητά καὶ τὴν δημοσίαν τάξιν, ὡς ἀπῆται ἡ σταθερὰ βούλησις τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ», καὶ ἐπιλέγων ὅτι «ὁ γενικὸς τοποτηρητὴς τοῦ βασιλείου, κληθεὶς ὑπὸ τοῦ κοινοβουλίου, ὑπῆρξεν εἰς τῶν γενναίων πατριωτῶν τοῦ 89, καὶ εἰς τῶν πρώτων στρατηγῶν, ὑφ' οὓς ἐθριάμβευσεν ἡ τρίχρους σημαία. *Ἐλευθερία, ἰσότης, δημοσία τάξις* ὑπῆρξεν ἀείποτε τὸ σύνθημά μου· θέλω ἐρμείνει πιστὸς εἰς αὐτό.» Οὕτως, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀντιστάσεως, καθιερώθη ἡ νέα βασιλικὴ δυναστεία.

Κάρολος ὁ δέκατος καὶ ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια διέτριβον κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην τοῦ ἔτους μακρὰν τῶν *Παρισίων* ἐν τοῖς ἐξοχικοῖς ἀνακτόροις τοῦ

Saint-Cloud, οὐχὶ ξένοις πρὸς τινὰ τραγικὰ γεγονότα τῆς γαλλικῆς ἱστορίας. Ἐνταῦθα Ἐρρίκος ὁ τρίτος ἐδολοφονήθη, ἐν ἔτει 1589, ὑπὸ τοῦ Ἰακώβου Κλήμεντος· ὁ χρόνος καὶ αἱ περιπέτειαί τῆς ἱστορίας δὲν ὑπῆρξαν ἄνευ ἐπιδράσεως ἐπὶ τῶν τυχῶν τοῦ ἀνακτόρου τούτου, τὸ ὁποῖον πλέον ἢ ἄπαξ εἶδε τὴν φοβερὰν τῆς Ἀνάγκης χεῖρα ἀναγράφουσιν ἐπὶ τῶν τοίχων αὐτοῦ τὰ ἀπαίσια γράμματα τοῦ δειπνοῦ ἐκείνου τοῦ βασιλέως τῶν Ἀσσυρίων. Τὸ ἀνέκτορον τοῦτο ἐδώρησεν Λουδοβίκος ὁ δέκατος τέταρτος εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, τὸν δευτὴν τῆς Αὐρηλίας, τοῦ ὁποῖου οἱ ἀπόγονοι ἐμελλον βραδύτερον νὰ παρκαστήτωσι τραγικὸν πρόσωπον φόνου καὶ ἀντιζηλίας, ὑπομιμνήσκον τὴν ἱστορίαν τῶν ἀνατολικῶν δυνατειῶν· εἰς αὐρηλικὸς πρίγκηψ ψηφίζων τὸν θάνατον τοῦ διτεγγόνου τοῦ μεγάλου βασιλέως, ἐν μέσῳ τῆς φρίκης καὶ τῆς ἀποτροφῆς καὶ αὐτῶν τῶν αἰμοχαρεστάτων Ἰακωβίνων, ἕτερος δ' αὐρηλικὸς, υἱὸς αὐτοῦ, τιθέμενος ἐπὶ κεφαλῆς πολιτικῆς μεταβολῆς κατὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς οἰκογενείας του, δὲν εἶνε φαινόμενα ξένα πρὸς τὰς ζοφερωτάτας σελίδας τῆς ἀνθρώπινης καρδίας. Ἀπὸ τοῦ μεμνημένου τούτου βασιλικοῦ ἀναχωρητηρίου, τὸ ὁποῖον ἐν τῷ μεγάλῳ κλύδωνι τῆς ἐπαναστάσεως εἶχεν ἐνοικισθῆ εἰς τινὰ ξενοδόχον, χάριν δημοσίων χορῶν, τὸ ὁποῖον ἐν ἔτει 1814 καὶ 1815 ὁ Βλύχερος καὶ ὁ *Schwarzenberg* κατέστησαν γενικὸν τοῦ ἐπήλυδος στρατοῦ ἀρχηγεῖον, καὶ τὸ ὁποῖον ἀγορασθὲν προηγουμένως ἀπὸ τῆς οἰκογενείας τῶν Αὐρηλικῶν, εἶχε περιέλθει ἐκ νέου εἰς τὴν κυριότητα τῶν πρωτοτόκων Βουρβόνων, ἐξεδίδοντο ἤδη τὰ διατάγματα, ἅτινα προεκάλουν τὴν ἐπανύστασιν, ἣτις ἐμελλε νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν δυναστείαν ταύτην, ξένην ἐν μέσῳ τοῦ αἰῶνος, νεκρὰν ἐν μέσῳ τῆς ζωῆς αὐτοῦ, μηδεμίαν δ' ἐκπροσωποῦσαν πλέον ἀρχὴν ἢ πικράδοσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ.

Ὁ βασιλεὺς ἐμαθεν ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τούτῳ τοῦ *Saint-Cloud* τὸ ναυάγιον πάσης συνδιαλλαγῆς μετὰ τῆς μοναρχίας καὶ τῆς ἐπαναστάσεως, ἣτις ἀνηγόρευε γενικὸν τοποτηρητὴν τοῦ χηρεύοντος θρόνου, μέχρι νεωτέρας σκέψεως, ἕνα τῶν πλησιεστάτων συγγενῶν αὐτοῦ. Μετὰ τινὰς σκέψεις περὶ ἀντιστάσεως καὶ εἰσόδου διὰ τῆς θύρας εἰς Παρισίους, ἐπεκράτησεν ἡ ἰδέα τῆς παραιτήσεως αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου, ἀντὶ τοῦ δεκαετοῦς ἐγγόνου του, δούκος τῶν Βορδιγάλλων, Ἐρρίκου τοῦ πέμπτου, υἱοῦ τοῦ δολοφονηθέντος δούκος τοῦ *Berry*, ὑπὸ τὴν ἐπιτροπείαν τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου. Ἡ παρτίτησις αὕτη, παρακολουθουμένη καὶ ὑπὸ τινῶν παραχωρήσεων τοῦ στέμματος, ἠδύνατο νὰ σώσῃ ἔσως τὴν δυνατείαν τῶν Βουρβόνων, γινομένη ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῶν τραγικῶν γεγονότων τῶν τελευταίων ἡμερῶν τοῦ Ἰουλίου· ἀλλ' ἤδη, τὸ μέτρον τοῦτο ἤρχετο λίαν βραδέως· ὑπῆρχον ἄνθρωποι πρωταγωνιστήσαντες καὶ ἐκτεθέντες κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα συμβάντα, ἐξασκοῦντες ἐπίδρασίν τιναν ἐπὶ τοῦ δημοσίου πνεύματος, αἵτινες δὲν οὐκ ἔβλεπον μετ' εὐμενοῦς βλέμματος τὴν ἐπὶ φιλελευθέρων βάσεων συντήρησιν τοῦ ἀρχαίου καθεστώτος, ὑποχωροῦντος ἔσως σήμερον, ἐν στιγμαῖς κινδύνων, ἀλλὰ μόνον

ἴνα κερδήσῃ εὐκαιρίαν καὶ ἐπανέλθῃ ἐκ νέου ἐν ὄλῃ αὐτοῦ τῇ ἀποστρόφῃ πρὸς κατὰ ἀρχὴν προόδου καὶ ἐλευθερίας. Μετὰ τινὰς διαταγμῶν Κάρλος ὁ δεκάτος ἀπηύθυνε τὴν 2 Αὐγούστου ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Λουδοβίκον Φίλιππον, παραιτούμενος ὑπὲρ τοῦ ἐγγόνου του καὶ ἀναθέτων εἰς αὐτὸν τὴν ἐπιτροπείαν τῆς νέας κυβερνήσεως, καὶ μετέβη εἰς *Rambouillet*, πόλιν οὐ μακρὰν τῶν Παρισίων, ἐνθα συνήθριζε πάντα τὰ στρατεύματά του, πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως ἐν τῇ πρωτεύουσῃ. Ὁ Λουδοβίκος Φίλιππος, καὶ ἂν εἰλικρινῶς ἐπεθύμει τοῦτο, δὲν ἠδύνατο νὰ τὸ πράξῃ· πᾶσα δ' ἀπόπειρα ἤθελεν ἀνεμφιβόλως ἐπενέγκει συμφορὰς ἀκαταλόγιστους· δημιουργήμα θριαμβευσάσης ἐπαναστατικῆς ἰδέας, ἀναβίβασθεις ὑπ' αὐτῆς ἐπὶ τὴν πολιτικὴν ἀρχὴν, δὲν ἠδύνατο ἢ νὰ τὴν παρακολουθήσῃ καὶ νὰ ὑπακούσῃ εἰς αὐτὴν ἄνευ διαταγμῶν· ἂν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ τοπακτρικὸς τοῦ θρόνου εἰλικρινῶς ἤθελεν ἐργασθῆ ὑπὲρ τοῦ ἐγγόνου Κάρλου τοῦ δεκάτου, ἢ ἐξουσία ἤθελε διαφύγει αὐτὸν παραχρῆμα· ἠδύνατο ἴσως νὰ πράξῃ τοῦτο βραδύτερον, κατευναζομένων τῶν πνευμάτων καὶ ἐλαττουμένου τοῦ κατὰ τῶν Βουρβόνων μίσους τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, καὶ ὡς ἐκ τῶν πραγμάτων ἀπεδείχθη, ὁ Λουδοβίκος Φίλιππος, ὅστις δὲν ἦτο ξένος οὐτ' ἀδιάφορος πρὸς τὴν τελεσθεῖσαν μεταβολὴν, οὐδέποτε ἐσκέφθη νὰ ἐργασθῆ ὑπὲρ ἄλλου διὰ τὸ στέμμα τῆς Γαλλίας, πολλῶ μᾶλλον κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην στιγμὴν, καθ' ἣν ἡ ἐλαχίστη ὑποχώρησις εἰς τὰς προσκλήσεις τοῦ ἐκπτώτου βασιλέως, ἠδύνατο νὰ ἔχῃ δυσάρεστα καὶ δι' αὐτὸν καὶ διὰ τὸν τόπον ἀποτελέσματα.

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ὁ δούξ τῆς Αὐρηλίας ἔπεμπεν ἐπιτροπὴν εἰς τὸν βασιλέα, ἐν εἰς ὁ στρατάρχης Μαιζὼν καὶ ὁ *Odillon Barrot*, λαβόντες τὴν ἐντολὴν νὰ πείσωσιν αὐτὸν ν' ἀπομακρυνθῆ μετὰ τῶν στρατευμάτων του ἐκ *Rambouillet*, ἐκ φόβου μὴ ὁ ἰκανῶς ἠρεθισμένος λαὸς τῶν Παρισίων προῖῃ εἰς τολμηρότατα κατ' αὐτοῦ διὰ τῆς βίας· ὁ βασιλεὺς ἀρνηθεὶς νὰ δεχθῆ αὐτοὺς κατὰ πρῶτον, συγκατετέθη ἀκολούθως, ὅταν ὁ δούξ τῆς Αὐρηλίας, ὑποστηριζόμενος καὶ ὑπὸ τῶν συμβούλων του, καὶ παρωθόμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἀπεφάσισε καὶ διὰ τῆς βίας ν' ἀπομακρύνῃ τὸν βασιλέα ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης· ὁ δὲ Λαφαγέτης διετάχθη μετὰ ἑξήχιλιδων ἐθναφυλάκων νὰ βυθίσῃ κατ' αὐτῆς· ἡ προκαταλείσα ἐπιτροπὴ, προηγουμένη πολλοῦ παρακολουθοῦντος λαοῦ, ἐζήτησε καὶ πάλιν συνέντευξιν μετὰ τοῦ βασιλέως, ἐλπίζουσα ὅτι θέλει καταπείσει αὐτὸν ν' ἀποχωρήσῃ ἐν τῇ στιγμῇ ταύτῃ τοῦ κινδύνου. Ὁ βασιλεὺς δεχθεὶς ἤδη τὴν ἐπιτροπὴν, ἠρώτησε τὸν *Barrot*, τίνα δίδει εἰς αὐτὸν συμβουλὴν: «—Ν' ἀποτελέσῃ ἡ Ὑμετέρη μεγαλειότης τὴν θυσίαν, ἧς ἐποιήσατο ἤδη ἕναρξιν, εἶπεν ὁ *Barrot*, καὶ ν' ἀποτελέσῃ αὐτὴν παραχρῆμα· δὲν ὑπάρχει στιγμὴ ἀπωλείας.» Εἶτα στρεφόμενος πάλιν πρὸς τὸν στρατάρχην Μαιζὼν, λέγει αὐτῷ: «Εἴθε στρατιωτικὸς, συνεπῶς ἀνίκωνος νὰ μὲ ἀπατήσῃται

Πόσαι εἶνε; (ὁ περὶ καλοῦθῶν τὴν ἐπιτροπὴν λαὸς τῶν Παρισίων). — Μεγαλειότατε, δὲν τοὺς ἀπαιθίμησα; ἀλλὰ, κατὰ προσέγγισιν, εἶνε πλείους τῶν ἐξήκοντα ἕως ὀγδοήκοντα χιλιάδων. — Ἀρκεῖ, ἐπανελάθειν ὁ βασιλεὺς, μετὰ ἐν τέταρτον τῆς ἔρας θὰ εἶς γνωστόποιήτω τὴν ἀπόφασίν μου. ¹⁾ Καὶ ἀληθῶς, μετὰ πάροδον τσοῦτου χρόνου, ὁ τέως βασιλεὺς τῆς Γαλλίας ἀνήγγελλεν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν, ὅτι ἀπεφάσισε ν' ἀνχωρήσῃ, ὑπαίκων εἰς τὴν ἀνάγκην τῶν περιστάσεων.

Οὕτω κατέρρευσε, ἀνεπανορθώτως ἔσως, ἡ γηραιὰ αὕτη, χιλιετηρίδος περίπου ἀριθμοῦσα ἱστορικὸν βίον, μοναρχία τῶν Καπέτων, χωρὶς οὐδὲν νὰ καταλείπῃ πλέον οὐσιώδες κενὸν τῆ Γαλλίᾳ, πληρώσασα ἤδη τελείως τὸν προορισμὸν αὐτῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Ἡ παλινορθωσις ὑπῆρξεν ἡ τελευταία ἱστορικὴ αὐτῆς ἐκλαμψίς, ματαίᾳ ἀπόπειρᾳ ἐκ νέου ἐγκαταστάσεως κοινωνικοῦ καὶ πολιτικοῦ καθεστώτος, ἀνικάνου ν' ἀντιπροσωπεύῃ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἀποστολὴν τῆς συγχρόνου κοινωνίας. Ἐπιβληθεῖσα ὑπὸ τῆς λόγχης τῶν ξένων ἐν Γαλλίᾳ, δημιουργήμα πολιτικῶν συνδυασμῶν ἐχθρικῶν πρὸς τὰς ἀνάγκας, τὰ συμφέροντα καὶ τὰς τάσεις τοῦ τόπου, ἐπέσχευεν ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτῆς ἐγκαταστάσεως τὸ μῖσος καὶ τὴν ἀποστροφὴν τοῦ γαλλικοῦ ἔθνους. Ἡ μεγάλη ἐπανάστασις ὑπῆρξεν ὁ τάφος τῆς δυναστείας, θεῖτα τέλος εἰς τὴν παλαιὰν καὶ δημιουργήσασα διὰ νέων στοιχείων τὴν νέαν ἱστορίαν τῆς Γαλλίας. Ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ τῶν πραγμάτων καταστάσει ἡ παλινορθωσις ὑπῆρξε κοινωνικὸς καὶ πολιτικὸς ἀναχρονισμὸς, μηδένα ἔχων ἱστορικὸν ὑπάρξενος λόγον· μεταξὺ τοῦ ἀρχαίου καὶ τοῦ νεωτέρου πνεύματος, τοῦ ἐγκινηθέντος διὰ τῆς ἐπαναστάσεως, ὑπῆρχεν ἄδυστος ἀκαταμέτρητος, τὴν ὁποίαν δὲν ἠδύνατο νὰ πληρώτῃ μοναρχία ἀγνοοῦσα τὸ πνεῦμα τοῦτο, ἔχουσα συμφέρον νὰ τὸ καταπαλεμήσῃ, νὰ τὸ ἀρνηθῆ, διότι ὁ θρίαμβος τούτου ἦτο ὁ θάνατος ἐκείνης· οὕτως ἐπεσεν· εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἐν τῇ δεκαπενταετεί τῆς παλινορθώσεως ταύτης διαστήματι φαίνεται ἐκπροσωποῦσα μίαν τῶν εὐγενεστάτων ἱστορικῶν περιόδων τῆς Γαλλίας, ἀλλ' εἰς αὐτὴν μόνον δὲν ὀφείλεται ἡ λαμπρὰ αὕτη ἀκμὴ τοῦ γαλλικοῦ πνεύματος, ἣτις τούναντίον θέον ν' ἀποδοθῆ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὸν ἀμείλικτον κατὰ τῆς παλινορθώσεως ἀνταγωνισμὸν. Δὲν ἐστρατεῖτο ἀναμφιβόλως οὔτε τιμῆς, οὔτε αἰσθήματος, οὔτε ἱπποτικοῦ χαρκατήρος, οὔτε εἰλικρινείας ἐν μέσῳ τοῦ δαιδύλου τῶν ὑπερβολῶν καὶ τῶν ἀποπλανήσεων τῶν ὀπισθεν αὐτῆς κρυπτομένων, καὶ ἐν ὀνόματι αὐτῆς ἐκπροσωποῦντων ἴδια συμφέροντα· ἀλλ' ἦτο ἀδύνατος νὰ ἐπιβληθῆ, καταξάλλουσα τὰς παικίλλας ἀξιώσεις τῶν περὶ αὐτὴν, καὶ ἀνγνωρίζουσα τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς, νὰ ὑψωθῆ εἰς τὴν περιωπὴν αὐτοῦ, ἱκανὴ καθισταμένη νὰ ἀντιπροσωπεύσῃ αὐτὸ ἐπαξίως ἐν τῇ νέᾳ ἱστορίᾳ. Ζητήσασα νὰ τὸ καταδαμάσῃ καὶ νὰ τὸ δεσμεύσῃ, ἔπεσεν ἐν τῇ πρώτῃ μετ' αὐτοῦ συγκρούσει, χωρὶς νὰ φανῆ οὐδὲν κενὸν καταλείπουσα,

¹ Duvergier de Lauranne, Histoire du Gouvernement parlementaire en France tom. 10ème 641.

ἐν μέσῳ τῆς ἀδικρορίας καὶ τῆς λήθης τοῦ ἔθνους. Ἐν ἐποχῇ φωτισμοῦ καὶ ἐρεῦνης, οἷα ἢ ἡμετέρα, κυβέρνησις, οἷονδ' ἢ ποτε τύπον φέρουσα, μὴ ἀποροῦσα ἀπὸ τῆς συνειδήσεως τοῦ λαοῦ, ἀνοημένη τὰ κύρια τῆς κυριαρχίας αὐτοῦ, ἀξιοῦσα ὅτι ἐκπροσωπεῖ τὴν παρὰθῶσιν, ἤτοι τὸ παρελθόν, κατὰ συνέπειαν ἀνοημένη ἢ ἀγνοοῦσα τὴν φύσιν καὶ τὴν ἀπροστολήν τοῦ παρόντος, δὲν ἔχει λόγον ὑπάρξεως, ἢ δὲ παλινορθῶσις ἐπεκαλεῖτο τὴν παρὰθῶσιν, συνεπῶς ἤρνεϊτο τὸ παρόν. Λουδοβίκος ὁ δέκατος ἄγδος, ἐν τῇ πρὸς τὸν γαλλικὸν λαὸν προκηρῦξει αὐτοῦ, ὑπέσχετο νὰ συνάψῃ ἐκ νέου τὴν ὑπὸ τῆς ἐπαναστάσεως διακοπεῖσκαν ἄλυσιν τῆς ἱστορίας, ἐπαναφέρων ἐξ ὁλοκλήρου τὸ ἀρχαῖον καθεστῶς, ἀλλ' ἢ ἐπαναστάσις κατέθαψεν ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς τῷ καθεστῶς ταῦτο, ἵνα ἐξέλθῃ ἀπὸ τῆς τέφρας ταύτης καὶ τῶν ἐρείπια νέος κόσμος, οὐδεμίαν ἔχων σχέσιν πρὸς τὴν παλαιάν Γαλλίαν, ἐμπεφορημένος νέων ἰδεῶν καὶ νέων αἰσθημάτων. Ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ, τῇ γαλλογαλλοῦσιν ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ Βολταίρου, τοῦ Ρουσσῶ, τοῦ Διδερό, ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς τριχρώμου σημαίας τοῦ Νέου καὶ τοῦ Βοναπάρτου, τίς ἀνεμιμνήσκετο πλέον τῆς Γαλλίας τῶν σταυροφοριῶν, τῆς λευκῆς σημαίας, τοῦ ἁγίου Λουδοβίκου ἢ τοῦ ἀσπίλου καὶ ἀνεπιλήπτου ἱππότης Βαγγιάρδου; τίς ἀνεγίνωσκε πλέον τὰ χρονικά τῆς πολιορκίας τῆς Πτολεμαίδος, ἢ ἠνθουσία ἐπὶ ταῖς διηγήσεις τῆς κούλης τοῦ ἡλίου βασιλέως; ποία ἐτέρπετο ἀκοῆ ἐν ἀρμονικῇ τινι μελωδίᾳ ἀρχαίου βασιλικῶ ἔθρατος, ἐνώπιον τῆς ζώσης ἱστορίας τῆς καταστροφῆς τῆς Βαστίλλης, τῆς ἐπαναστατικῆς ἐποποιίας, τῆς μάχης τῶν πυραμίδων καὶ ἄλλων τοιούτων γεγονότων, νέαν ζωὴν λαμβανόντων ὑπὸ τὸ γοητευτικὸν ἔθρα τῆς Μασσαλιώτιδος; πάντα ταῦτα ἐνόμισεν ἢ Παλινορθῶσις ὅτι ἠδύνατο νὰ ρίψῃ εἰς λήθην, ἀντικαθιστῶσα διὰ τῶν λειψάνων τῆς ἀρχαίας ἱστορίας. Καὶ ἐνόσω μὲν αὕτη ὑπεκρίνετο φαινομενικῆν τινὰ ἀναγκάσειν τῶν ἀξιώσεων τῆς νέας κοινωνίας, ἦτο ἀνεκτὴ κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἥττον, οὐχὶ ἐκ συμπαθείας, ἀλλ' ἐκ τοῦ φόβου νέων ἀναστατώσεων, ἀλλ' ὅταν ρίψασα τὸ προσωπεῖον, ὕψωσε τὴν σημαίαν τῆς ἀντιδράσεως, καὶ διανοήθη νὰ ἐπαναγάγῃ τὴν Γαλλίαν εἰς τὴν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐποχὴν, ὁ ἐλάχιστος κλονισμὸς τῶν Παρισίων ἀνέτρεψε δυναστείαν, ἣτις ἐπαυρομένη ἐπὶ τῇ ἀρχαιότητι καὶ εἰς τούτην κυρίως ἀνάγεισα πᾶσαν αὐτῆς τὴν ἰσχύον, ἐλησμόνησε καὶ τὸ ἔθνος, οὐ ἤνασσε καὶ τὴν ἐποχὴν, ἣν ἐξεπροσώπει. Τρεῖς ἡμέρας ἐθνικῆς δικηλώσεως κατέδειξαν εἰς τὸν τυφλώτενοντα πρὸ τῆς πραγματικότητος μονάρχην, τὸν ἐξαιτούμενον τὴν σωτηρίαν τοῦ θρόνου παρὰ τῶν Ἑλβετῶν σωματοφυλάκων του, καὶ καλοῦντα ἑαυτὸν συμπολίτην τῶν μισθοφόρων ἐκείνων, ὅτι βᾶσις καὶ θεμέλιον πάσης κυβερνήσεως εἶνε οὐχὶ ἢ θεοποίησις τῆς παραδόσεως, ἢ ἰσχυρὸς τῆς λόγχης, ἀλλ' ἢ ἐθνικὴ συνείδησις καὶ ἢ ἀφοσίωσις τῆς κοινωνίας.

Ε΄.

Τὴν 12 Αὐγούστου 1830, μετὰ τινὰς ἀσημάντους περιπετείας, ἀπεβιβά-
 ζετο ἐπὶ τοῦ ἀμερικανικοῦ πλοίου *Great—Britain* Κάρολος ὁ δέκατος μετὰ
 τῆς οἰκογενείας του, κατευθυνόμενος εἰς Ἀγγλίαν. Δὲν ἦτο ἡ πρώτη φορά,
 καθ' ἣν οἱ Βουρβῶνοι ἐγκατέλειπον τὴν γῆν τῶν πατέρων των, ζητοῦντες
 ἄσυλον ἐν ξένῃ χώρᾳ· ἀπῆρχοντο τῆς Γαλλίας ἐν μέσῳ τῆς ἀδιανοσίας τοῦ
 ἔθνους, ἡ ἀποστολὴ αὐτῶν εἶχε πληρωθῆ ἤδη, καὶ ἦσαν ξένοι πρὸς τὴν ἐποχὴν
 αὐτῶν, ἣν οὐδέποτε ἐσκέφθησαν νὰ κατανοήσωσι. Πρακτονοούμενος ὁ Κάρολος
 κατὰ τῆς ἀγνωμοσύνης τῶν Γάλλων, ἔλεγε συχνὰ εἰς τοὺς ἐπισκεπτομένους
 αὐτὸν ἐν τῷ πλοίῳ ξένους: «εἶνε ἡ ἀνταμιβὴ τῶν προσπαθειῶν μου, ὅπως
 κατὰστίσω εὐδαίμονα τὴν Γαλλίαν»· μάταιον παράπανον κατὰ τῆς ἀγνω-
 μοσύνης τῆς πατρίδος του· ἡ Γαλλία ἤθελε νὰ χωρήσῃ πρὸς τὰ ἄμπρος, ἡ δὲ
 παλινόρθωσις κατέστειλε πᾶσαν αὐτῆς κίνησιν, μὴ ἔχουσα τὸ θάρρος νὰ πα-
 ρακολουθήσῃ αὐτήν· καὶ οὕτως ἐν τῇ πρώτῃ ζωῆᾳ ἐξέψει διέφυγον τῶν χει-
 ρῶν αὐτῆς τὰ ἡνία τῆς ἐξουσίας, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀντιστάσεως.

Ἄνευ πολλῶν διαμαρτυρήσεων καὶ δισταγμῶν ἀνεγνωρίσθη ἡ νέα τῶν
 πραγμάτων κατὰστασις· ὁ γαλλικὸς λαὸς ἀπεδέχθη εὐχαρίστως, μετ' ἐν-
 θουσιασμοῦ σχεδόν, τὴν μεταβολὴν, εἰ καὶ ἠσθάνετο ὅτι αὕτη δὲν ἐξεπρο-
 σώπει τοὺς πόθους αὐτοῦ καὶ τὰ ἰδεώδη, ἀλλ' ὅτι ἦτο τεχνητὸν δημεύρ-
 γημα μιᾶς μόνης τάξεως, ἐχούσης συμφέρον ἐν τούτῳ, οὐχὶ δὲ ἡ ἱστορικὴ
 ἐξέλιξις τῆς ὅλης συνειδήσεως τοῦ ἔθνους. Ἡ μερίς, ἡ ἀνατρέψασα διὰ δε-
 καπενταετοῦς ἐργασίας τὸν πρωτογενῆ κλάδον τῆς βουρβωνικῆς δυναστείας
 ἀπὸ τοῦ γαλλικοῦ θρόνου, καὶ ἀναβιβάσασα ἐπ' αὐτοῦ τὸν υἱὸν τοῦ Φιλίππου
 τῆς ἰσότητος, μετὰ μακρὰν καὶ ἐπιτυχῆ ἐργασίαν, κατέστη κυρία τοῦ δημο-
 σίου πνεύματος ἐπὶ τινὰ χρόνον, ἐπαξίως κατορθώσασα ν' ἀντιπροσωπεύῃ κατὰ
 τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀπᾶσας τὰς φυσικὰς, ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς δυνάμεις
 τῆς Γαλλίας. Ὁ λαὸς, ἡ μεγάλη αὕτη πλειονοψηφία καὶ ὁ σπουδαιότατος
 παράγων ἐνὸς ἔθνους, δὲν εἶχε λάβει ἔτι πλήρη τὴν συνείδησιν τῆς ἀπο-
 στολῆς αὐτοῦ, ἅμα δὲ τῇ νίκῃ τῆς τελευταίας ἡμέρας τοῦ Ἰουλίου, ἐν ἐγ-
 καρτερήσει ἀπεδέχθη τὰ γεγονότα, ὅπως κατὰ τὰ ἴδια συμφέροντα διερρύθ-
 μισεν αὐτῇ ἡ τρίτη τάξις. Ἡ ἱστορία αὐτῆς ἤρχετο ἀπὸ τῆς ἐπανάστασεως·
 ἦτο ἡ πολύκροτος *Tiers état* τοῦ ἀββα *Siegès*, καὶ ἤδη, μετὰ τεσσαράκοντα
 ἐτῶν ἐργασίαν, καθίστατο κυρία τοῦ πεδίου. Ἀντιπαλιτευομένη τὴν Παλινόρ-
 θωσιν, δὲν ἐμάχετο ἀπολύτως κατὰ τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος, ἀλλ' ἐπεζήτη
 μόνον τὴν περιστάλην τῶν αὐτοβούλων αὐτοῦ τάσεων καὶ τὸν περιορισμὸν
 ἐντὸς διαγεγραμμένων ὁρίων κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ
 καθεστῶτος. Ἰδύνατο ν' ἀνεχθῆ καὶ νὰ ὑποστηρίξῃ Κάρολον τὸν δέκατον
 ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους βασιλεύοντα ἐν Γαλλίᾳ, ὑφ' οὗς ἀνεβίβασε μετὰ τὴν
 τέλει τῆς μεταβολῆς τὸν ἀγγλικὸν Λουδοβίκον Φίλιππον. Ἐξάτει τὴν

ἐλευθερίαν ὑπὸ μοναρχίαν συγκεκριασμένην, φρονοῦσα ὅτι ἡ ἀνάρρησις τῆς δημοκρατίας, μέλλουσα νὰ ἐξεγείρη καὶ ν' ἀναρριπίσῃ τὰ ζωηρότερα δημοτικὰ πάθη, ἠδύνετο νὰ ἐκθέσῃ τὴν ἐπανάστασιν καὶ τὴν Γαλλίαν εἰς ἐσωτερικοὺς καὶ ἐξωτερικοὺς κινδύνους. Εἶχον δίκαιον οἱ φόβοι αὐτῆς; ἡ Γαλλία, ἀσπαζομένη τὴν δημοκρατίαν, ἠθέλε περιέλθει εἰς ἀναρχίαν καὶ εἰς πόλεμον πρὸς τὴν Εὐρώπην, ὅπως ἐφρόνουν οἱ προσεχόμενοι μεταξὺ τῶν ἡγετῶν τοῦ κόμματος-τούτου, καθιερούσα δὲ τὴν συνταγματικὴν μοναρχίαν κατὰ τὸ ἀγγλικὸν πρότυπον, ἔμελλε ν' ἀποκαταστήτῃ τὴν τάξιν καὶ τὴν ἀρμονίαν ἐν τῷ κοινωνικῷ καὶ πολιτικῷ αὐτῆς βίῳ; Ἡ ἦτο πιθανόν ἐπὶ τέλος ὅτι ἡ νέα βασιλεία, ἣτις ἦτο ἐπίσης βουρβωνικὴ καὶ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον, ἠθέλε διακόψει πᾶσαν παράδοσιν καὶ πάντα δεσμὸν αὐτῆς μετὰ τοῦ παρελθόντος καὶ ἀφομοιωθῆ πρὸς τὸ νεώτερον πνεῦμα; Ἀτυχῶς καὶ πάντων τούτων δοθέντων, ἡ νέα βασιλεία ἤκιστα ὑπῆρξεν ἀπόρροια τῆς καθολικῆς συνειδήσεως τοῦ ἔθνους; ἀναγορευθεῖσα ἐν τῷ μεγάλῳ τοῦ τραπεζίτου Λαφοίτου, τῆ συνεργασίᾳ θεωρητικῶν τινῶν τοῦ ἀγγλικοῦ πολιτεύματος, ἐλπίζόντων ἰδιαιτέρως ὠφελήματα ἐκ τῆς νέας ταύτης τῶν πραγμάτων καταστάσεως, εὐρέθη ἐνώπιον τοῦ ἔθνους ἀπροπαρασκευάστου κατ' ὀλοκληρίαν· οὕτως ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν καὶ κατὰ τὰ συμφέροντα ὠρισμένης πολιτικῆς ἀποχρώσεως, διὰ λίαν περιορισμένης ψηφοφορίας, εἶχεν ἐκλεγῆ ἡ ἀντιπροσωπεία, ἡ ἐκλέξασα τὸν νέον ἡγεμόνα· τὰ πάντα ἦσαν ἐκ προοιμίου ὠρισμένως διατεταγμένα· καὶ ἐν τούτοις ἐκ τῆς ψηφοφορίας ἐκείνης πρὸς ἐκλογὴν βασιλέως ἐξῆλθε τὸ ἀκόλουθον ἀποτέλεσμα:

ἐψηφοφόρησαν 252

ἐδόθησαν λευκαὶ ψῆφοι. 211

μέλαινα. 33

ὑπῆρχον μέλαινα νέφη λοιπὸν ἐν τῇ ἀναταλῇ τῆς νέας μοναρχίας· μικρὰ ἀφορμὴ ἵνα προέλθῃ καταιγίς· οὕτως, ἀνατελλούσης τῆς πρωΐας, ἐλαφρὸν ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος σημεῖον καλύπτει μετ' ὀλίγον τὸν οὐρανὸν διὰ σκοτίας καὶ θυέλλης.

Οἱ δημοκρατικοί, εἰ καὶ δυσηρεστημένοι ἐπὶ τῇ νέᾳ τῶν πραγμάτων καταστάσει, ἤκιστα ἱκανοποιούσης τὰ πολιτικὰ αὐτῶν ἰδεώδη, κατ' ἐλάχιστον ἐξεδήλωσαν τὴν δυσαρέσκειαν αὐτῶν, εὐνοϊκωτέρας φαναμένοντες περιστάσεις· ὁ πολίτης βασιλεὺς εἶχε δελεάσει πῶς τὰ πνεύματα· ἡ δὲ δημοσία συνείδησις ἐφάνη ἀπασθεῖσα τὴν νέαν κυβέρνησιν. Πῶς ὄχι; ἔμελλον νὰ δοθῶσιν ἔθνικαί ἐορταί, πανηγύρεις, ἀνταμοιβαί· πρὸς τίνα λόγον ἢ ἐπίμονος ἀναζήτησις ἀβεβαίου, ἀγνώστου μέλλοντος; Οὕτω σκέπτεται συνήθως ὁ πολὺς κόσμος. Καὶ ἔπειτα ἦτο δυσχερὲς νὰ ἐπέλθῃ καὶ πάλιν νέα μεταβολὴ ἐν τῷ πολιτικῷ βίῳ τοῦ ἔθνους, μίᾳ ἔτι περιπέτειᾳ ἐν τῇ τοσοῦτον περιπετειώδει τελευταίᾳ ἱστορικῇ ἀναπτύξει τῆς Γαλλίας;

Τοιαῦτα ἦσαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον αἱ σκέψεις τῶν δυσηρεστημένων ἐπὶ τῇ ἀποκαταστάσει τῆς νέας λαοπροβλήτου μοναρχίας. Ἄλλ' ἑτέρα σκηνὴ ἐλάμβανε μετ' ὀλίγον χώραν ἐν τῇ βουλῇ τῶν Ὁμοτίμων. Ἡ ῥωμαντικὴ πα-

ράδοσις τῆς καταπεσούσης μοναρχίας ἀνέδιδε τὸν τελευταῖον στένγμὸν αὐτῆς διὰ τῆς ἰσχυρᾶς καὶ περιπαθοῦς φωνῆς τοῦ πολυπλανήτου ψάλτου τῶν ἐρειπίων, τοῦ Σατωβριάνδου. Ὁ ῥαψωδὸς τῶν Μαρτύρων, ὁ δυσπαραστημένος ὑπουργὸς τῆς Παλινορθώσεως, ἀλλ' ὁ νομιμόφρων ἀείποτε πολίτης, ἀνήρχετο εἰς τὸ βῆμα μεθ' ὅλης τῆς πίστεως καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῆς πρώτης νεότητός του, ἐν τῇ ἐπισήμῳ ταύτῃ κηδεῖα τῆς ἀρχαίας μοναρχίας, ἐνόχως σιγῶντων τοσούτων εὐηρηγετημένων, ἵνα ψάλλῃ τὸ κύκνειον αὐτῆς ᾄσμα, ἀλλ' ἄμα ἵνα ρίψῃ τὸ πικρὸν αὐτοῦ βέλος κατὰ τοῦ βασιλέως τῶν ὀδοφραγμάτων. Ἡ βασιλικὴ αὐτοῦ ὑπῆρξε σοφρὰ, ἀξιοπρεπὴς, ἀξία τῆς στιγμῆς ἐκείνης, ἀλλὰ πλήρης δισταγμοῦ καὶ ἀμφισβησίας περὶ τοῦ μέλλοντος καὶ τῆς μοναρχίας καὶ τῆς δημοκρατίας· νέφη μελαγχολίας σκιάζουσι τὸ μέτωπον τοῦ ἀπέλπιδος πολιτικοῦ χρησμοῦ· στρέφει περὶ ἑαυτὸν τὸ ὄμμα, καὶ ἀπκνταχοῦ βλέπει νέον κόσμον, ἄλλας ιδέας, ἀναδυούσας ἀπὸ τοῦ τέλματος τῶν ναυαγίων· «ἡ μοναρχία, ἐπιφωνεῖ ἐν προφητικῇ μέθῃ, θέλει κατακλυσθῆ καὶ ἐξαρπασθῆ ὑπὸ τοῦ δημοκρατικοῦ ρεύματος, ἢ ὁ μονάρχης ὑπὸ τῶν στάσεων τῶν φατριῶν»· ἀλλὰ καὶ ἡ δημοκρατία φαίνεται εἰς αὐτὸν ἀδύνατος, μὴ ὑφισταμένων τῶν ἀναγκαιῶν πρὸς τοῦτο ὄρων καὶ στοιχείων· προσβάλλων περιφρονητικῶς τοὺς περὶ τὸν βασιλέα, τοὺς ἐξωθήσαντας τὰ πράγματα εἰς τὸ σημεῖον διετέλου, ἀλλὰ λιποτακτήσαντας ἐν τῇ κρίσιμῳ στιγμῇ, καὶ μεμφόμενος τοῦ δουκὸς τῆς Αὐρηλίας, ὡς ὀλιγορήσαντος τῆς ἀρχῆς τῆς νομιμοφροσύνης, καὶ σφετερισθέντος τὴν ἀρχὴν, ἐνῶ ἡδύνατο δι' αὐτῆς νὰ καταστῆ ὁ κηδεμὼν τοῦ νομιμο βασιλικοῦ διαδόχου, τοῦ δουκὸς τῶν Βορδιγάλων, καὶ οὕτως ἀπαλλάξῃ τὴν Γαλίαν ἀπὸ πολλῶν ἐπικινδύνων κλονισμῶν ἐν τῷ μέλλοντι, στρέφεται μετ' ἐνθουσιασμοῦ πρὸς τὸν λαὸν τῶν Παρισίων, ἵνα, ἐν προφητικῇ ἐκστάσει, ἀποκαλύψῃ αὐτῷ τὸ μακρὸν ὑπκνατέλλον μέλλον, τὴν ὀριστικὴν αὐτοῦ νίκην, καὶ ἀποσπᾷ ἐν ἄνθος ἀπὸ τοῦ ποιητικοῦ τοῦ στεφάνου, ἵνα στέψῃ τὴν τελευταίαν νίκην τῶν τριῶν ἡμερῶν τοῦ Ἰουλίου, ἧτις εἰς αὐτὸν μόνον ἀνήκει. Ἄδεν ἠξηγέρθη οὗτος, ἐπιφωνεῖ, κατὰ τοῦ νόμου, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ νόμου· ὁ λαὸς διετέλεσεν ἐν εἰρήνῃ, ἐφ' ὅσον ἡ κοινωνικὴ συνθήκη ἦτο σεβαστὴ· ἀλλ' ὅταν μετ' ἐπίμονα ψεύδη μέχρι τελευταίας στιγμῆς αἴφνης ἐζήτησαν νὰ ἐπιβάλλωσι τὴν δουλείαν· ὅταν ἐξερράγη ἡ συνωμοσία τῆς μωρίας καὶ τῆς ὑποκρισίας· ὅταν ἡ ὑπὸ εὐνούχων ὀργανωθεῖσα τρομοκρατία τῶν ἀνακτόρων ἐπίστευσεν, ὅτι ἡδύνατο ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν τρομοκρατίαν τῆς δημοκρατίας καὶ τὸν σιδηροῦν ζυγὸν τῆς αὐτοκρατορίας, τότε ὁ λαὸς οὗτος καθωπλίσθη διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ καὶ τοῦ θάρρους. Αἰὼν δὲν ἤθελε κατορθώσῃ πρὸς τὴν ὀριμότητα ἐνὸς λαοῦ τοσοῦτον, ὅσον οἱ τρεῖς τελευταῖοι ἡλιοί, οἵτινες διέλαμψαν ἐσχάτως ἐπὶ τῆς Γαλλίας»... *Morituri te salutant!* Ὁ θνήσκων ἐκεῖνος κόσμος, ὅστις τοσοῦτον εὐγλώττως ἐξέπεμπε τὸ ἐπικλήδειον αὐτοῦ ᾄσμα διὰ τοῦ στόματος τοῦ Σατωβριάνδου, καταδικάζων ἐκ προσμίου τὴν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἀνεγερθεῖσαν γέναν μοναρχίαν, πάντα τὰ κόμματα καὶ πάντα

τὰς ιδέας, αἵτινες κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην διεξεδίκουν τὴν ἡγεμονίαν τῆς Γαλλίας, ἓνα μόνον βλέπει ζωντανόν παρῶντα, μίαν μόνην ἀπενίξει ἐν τῷ μέλλοντι νέαν ιδέαν, ἀρχομένην ἤδη νὰ λαμβάνη ἐκυτῆς συνείδησιν καὶ ν' ἀποκαλύπτηται εἰς τὴν ἱστορίαν· τὰ κῆρυκα θνήσκουσι, τὰ συμφέροντα παρῶντα ἀνεπιτρέπεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ κόσμου· ἀλλ' ὅ,τι ὀφείλει νὰ ζῆσῃ, νὰ ἱστοριοδρομήσῃ, δὲν δύναται ἢ ν' ἀποκαλυφθῆ μίαν ἡμέραν, ἵνα διατυπώσῃ τὸν λόγον αὐτοῦ καὶ τὴν ἀποστολήν... Τοιοῦτον ἦτο τὸ φάσμα, τὸ ὁποῖον ὡς κεφαλὴ Μεδούσης ἐπετείετο κατὰ τῆς νέας μοναρχίας ἀπὸ τοῦ βήματος· ἀλλ' ἡ διαμαρτύρησις αὕτη τοῦ Σατωβριάνδου ἀντήχησεν ἐν τῇ βουλῇ τῶν Ὀμοτίμων οἰοεὶ μάταιος στόνος ἐν τῇ ἐρήμῳ, χωρὶς νὰ τύχῃ τῆς ἐλαχίστης ὑποστηρίξεως παρὰ τῶν συναδέλφων του. Ὁ θερμὸς ἐκεῖνος λόγος συνήντησε παγετώδεις καρδίας, ἀδιαφορίαν καὶ μεγαλοπρεπῆς κατῆλθε τὸ τελευταῖον ἀπὸ τοῦ βήματος, ἀφοῦ μετὰ διακτύρου εὐγλωττίας ἐξηκόντισε τὸν κεραυνὸν τῆς ἀποδοκιμασίας κατὰ τῆς νέας τῶν πραγμάτων καταστάσεως, ἐν μόνον ζητῶν παρὰ τῆς κυβερνήσεως ταύτης: «τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεώς σου καὶ τὸ δικαίωμα ν' ἀποθάνῃ ἐκεῖ, ὅπου εὐρίσκει ἀνεξαρτησίαν καὶ γαλήνην».

ὑπὸ τοιοῦτους αἰωνοὺς ἀνέβαινεν ἐπὶ τοῦ θρόνου ὁ παλιῆς βασιλεὺς Λουδοβίκος Φίλιππος ὑπὸ τὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ τὰς συγκινήσεις τῆς ἀπὸ τοῦ 1815 καταπιεζομένης ἐλευθέρας συνειδήσεως τῆς εὐρωπαϊκῆς κοινωνίας· ἀλλ' ἐν Γαλλίᾳ, ἐξαιρουμένης τῆς τάξεως ἐκείνης, ἥτις μόνη, ἐπιτυχῶς ὑπεσκάψατα τὴν δύναμιν τῆς ἀρχαίας ἀριστοκρατίας, τῆς τέως κυριαρχούσης, καὶ ἐξαπατήσασα τὴν ἑτέραν, συνετέλει εἰς τὸ γεγονός τοῦτο, τὸ δημόσιον πνεῦμα κατ' ἐπιφάνειαν ἐθερμάνθη ἐκ τοῦ ἀνατείλαντος ἡλίου τῆς νέας δημοκρατικῆς βασιλείας, ἥτις κατ' ἐλάχιστον ἐξεπροσώπει τοὺς πόθους καὶ τὰ ιδεώδη τῆς γαλλικῆς κοινωνίας. Ὁ λαὸς τῶν Πικρισίων, εἰς ἃν ἰδίως ὀφείλετο ὁ ὄριμος, οὗ τὸ εἶδωλον ἐπεκαλοῦντα πρὸ τῆς νίκης οἱ πρωταγωνισταί, παρέστησεν ἄφωνον καθ' ὀλοκλήριαν πρόσωπον μετ' αὐτὴν, ἀφαιεῖς νὰ ἐξαπατηθῇ ὑπὸ ἐπιτηδείων ὑποσχέσεων καὶ προτάσεων, οὐδεμίαν δὲ διατυπώσας αὐτὸς ἰδίαν ἀξίωσιν. Ἀλλ' ἔμελλεν ἡ νέα κυβέρνησις νὰ δρέψῃ ἐπὶ μακρὸν χρόνον τοὺς καρποὺς ὑπόπτου καὶ ἐπισφαλοῦς νίκης; καὶ νὰ διοργανώσῃ, καθὰ ὑπέσχετο, τὴν γαλλικὴν κοινωνίαν, συμφώνως πρὸς τὸ νεώτερον πνεῦμα, ἀποκαθιστάσασα ἐν αὐτῇ τὴν τάξιν καὶ τὴν ἐλευθερίαν; ἡ δὲ Γαλλία ἠδύνατο νὰ εἴπῃ ἐπὶ τέλους, ὅτι διὰ τῆς νέας ταύτης μεταβολῆς τοῦ πολιτικοῦ καθεστώτος ἐξεδήλου ὀριστικῶς τὴν πολιτικὴν αὐτῆς συνείδησιν, ἐλευθέραν, ἀκραιφνή, γνησίαν, ἀποτρέψασα ἐς αἰὲ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς τὸν δαίμονα τῶν ἐπαναστάσεων;

Τοῦτο θέλει ἐρευνηθῆ ἐν τῇ ἐπομένῃ μελέτῃ.

N. ΚΑΖΑΖΗΣ